

DE PROFEET JONA.

Het Boek der Profetieën van Jona, den zoon van Amitthaï, bevat de voorspelling van den Profeet omtrent Ninevé, tegelijk met wat die voorspelling voorafging en wat daarop volgde.

De inhoud is volstrekt historisch en geenszins, wat sommigen van mening zijn, ene allegorie.

Niet ten onrechte kenschetst Delitzsch het boek als ene, onder diepe beschaming en goddelijke zelfverloochening, op aandrijven van den Heiligen Geest, te boek gestelde schuldbelijdenis van den terechtgebrachten Profeet, die daarom hij de profetische Schriften is ingelijfd, omdat Jona, voorspellende zelfs dan, wanneer hij niet voorspellen wilde, een type van den toekomstigen Christus was, in Wien alleen en door Wien alleen ook den gelovigen der Oud-Testamentische eeuw genade te beurt viel.

Het Boek laat zich in vier delen verdelen.

Het eerste deel (hoofdst. 1) bevat de roeping van den Profeet, zijn vlucht, en de gevolgen er van.

Het tweede deel (Hoofdst. 2), behelst zijn innig geloofsgebed in de ingewanden van den vis.

Het derde deel (Hoofdst. 3), deelt mede, zijne hernieuwde roeping en zijn profetie tegen Ninevé.

Het vierde deel (Hoofdst. 4), vermeldt de omstandigheden, die na de prediking plaats vonden.

Het geheel doet ons zien, dat de barmhartigheid Gods zich ook toen reeds uitstreckte niet alleen over Israël, maar ook over de volken.

HOOFDSTUK 1.

JONA'S ROEPING, ONGEHOORZAAMHEID EN STRAF.

Het Boek wordt volgens zijn hoofdstukken in 4 grote afdelingen verdeeld, van welke de 1e Jona's roeping naar Ninevé, zijn vlucht en bestraffing, de 2e Jona's redding, de 3e Jona's boetprediking te Ninevé, de 4e zijn mismoedigheid en terechtwijzing verhaalt.

I. Vs. 1-16. Jona ontvangt van den Heere bevel om aan de grote heidense hoofdstad Ninevé bekering te prediken, om aan het volk Israëls feitelijk te bewijzen, dat ook de heidenen tot deelgenootschap aan Gods genade geroepen zijn, wanneer zij boete doen. De Profeet onttrekt zich in zijn Joods-vleeselijke gezindheid aan de vervulling van dit bevel door over zee te vluchten om naar Tarsis te varen. Een vreselijke storm, welke aan het schip den ondergang dreigt, brengt zijn misdaad aan den dag, en het lot wijst hem als de schuldige aan. Hij zelf verklaart zich strafschuldig, spreekt het oordeel over zich uit en wordt also door de scheepslieden in zee geworpen.

1. En het woord des HEEREN geschiedde door, duidelijke ingeving des Heiligen Geestes tot Jona (= duif), den zoon van Amitthai (waarheid van Jehova). Deze was zonder twijfel, dezelfde, die in het begin 1) der regering van Jerobeam II van Israël dezen het gelukkig gevolg zijnen wapenen in den strijd tegen de Syriërs tot herstelling van de oude grenzen van het rijk profeteerde (2 Kon. 14:15, 27), uit Gath Hopher, een klein vlek in den stam Zebulon, ten noorden van Nazareth, aan den straat naar Tiberias (Joz. 19:13). Dat woord Gods geschiedde tot hem zeggende:

1) Daar de oorlog van Jerobeam tegen de Syriërs de voortzetting en het eindigen van den reeds door zijn vader Joas begonnen zegerijken strijd tegen deze vijanden van Israël was, zo moet deze in dien eersten tijd van Jerobeams regering hebben plaats gehad. Jona's zending naar Ninevé zal later vallen dan zijn voorzegging over de overwinning van Jerobeam, maar toch nog in de regering van dezen koning en niet eerst onder Menahem ten tijde van den eersten inval der Assyriërs in Israël, zo als enigen willen, omdat in dit laatste geval, toen Menahem eerst 53 jaren na het begin van Jerobeams regering den troon beklom, Jona zeer oud zou moeten geweest zijn, als hij van den Heere het bevel ontving voor Ninevé, hetgeen niet gelooflijk is. Behalve de berichten, welke de Heilige Schrift ons geeft, is ons niets naders omtrent Jona's persoon bekend. De Joden vertellen, dat hij de zoon was van die weduwe te Zarfath, dien Elia uit den dode opwekte (1 Kon. 17:17-24); deze bewering rust echter meer op de overeenkomst van het Hebr. woord emeth (waarheid) en van den naam Amitthai: de weduwe heeft, zegt Hiëronymus, den zoon Amitthai genaamd, omdat zij tot Elia gezegd heeft: "Nu weet ik, dat het woord Gods in uwen mond waarheid (emeth) is." Even ongelofelijk als deze overlevering is de andere, dat Jona bij Gath Hefer, het tegenwoordige el Mesched begraven ligt; want ook bij Ninevé wordt het graf van Jona getoond.

2. Maak u op; ga naar de grote (Hoofdst. 3:3; 4:11) stad, die Mij om het groot getal zielen zozeer ter harte gaat, en voor Mijn rijk van grote betekenis is, naar Ninevé, de hoofdstad van het Assyrische wereldrijk, dat Ik nu spoedig tot werktuig Mijner gerichten voor Mijn volk wil

gebruiken, en de hoofdstad der heidenwereld in 't algemeen is 1) (2 Kon. 15:20), en predik tegen haar, verkondig haar Mijne almacht, gerechtigheid en genade, of zij Mij, den alleen waren God, misschien zouden willen erkennen en Mij dienen; want hunlieder boosheid, hun verdorvenheid door den afgodendienst, is opgeklommen a) voor Mijn aangezicht, en roept tot Mij om wrake (Gen. 18:21. 1 Sam. 5:12)

Toen de tijd naderde, dat Israël wegens zijn hardnekkigen afval van den Heere in de macht der Heidenen zal worden overgegeven en door deze vertreden, lag het in den aard van Israëls eigengerechte gezindheid de heidenen alleen als vijanden van Gods volk en rijk te beschouwen, en niet alleen hun geschiktheid voor de zaligheid te loochenen, maar ook de profetische verkondiging van het gericht over de heidenen zo te verklaren, als zouden deze geheel en al ten ondergang bestemd zijn. Dezen waan, die in de verkiezing van Israël tot drager des heils een schijnbaren steun had, en door de neiging tot Farizees vertrouwen op het uitwendig behoren tot het uitverkoren volk, en door de afstamming van Abraham voedsel verkreeg, energisch te bestrijden en met der daad te wederleggen, is het doel der zending van Jona naar Ninevé. Terwijl andere profeten de verhouding der heidenen tot Israël in de meer nabij zijnde en verder verwijderde toekomst in woorden verkondigen, en even als de overgave van Israël en de macht der heidenen, zo ook de latere bekering der heidenen tot den levenden God en hun opname in het rijk Gods profeteerden, werd den profeet Jona de zending ten deel, om Israëls verhouding tot de heidenwereld op symbolisch-type wijze te verkondigen, niet alleen de vatbaarheid der heidenen voor de Goddelijke genade maar ook Israëls verhouding tot den Goddelijken heilsraad van begunadiging der heidenen met zijne gevolgen afbeeldend en voorafbeeldend voor te stellen.

2) God weet wel alles van eeuwigheid. Maar Hij spreekt dikwijls zo: "Dit of dat is voor Mijn aangezicht gekomen, " opdat Hij aantone, dat de mensen zich met hun boosheden voor Hem niet kunnen verbergen of bedekken. En omdat de mensen niet begrijpen, wat het eeuwige weten is, zo spreekt God op onze wijze: "het is voor Mijn aangezicht gekomen, " opdat iedereen wete, dat niets voor God verborgen kan blijven.

3. Maar Jona, hoewel een vroom, godvruchtig man, wilde er niets van weten, dat ook de heidenen Gods genade zouden kunnen ontvangen en misgunde hun ieder deelhebben aan de beloften en voorrechten van Gods volk (Hoofdst. 4:2). Daarna maakte hij zich opniet om Gods bevel te gehoorzamen en naar het Oosten te reizen, maar omweerspanning tegen God te vluchten naar Tarsis, van het aangezicht des HEEREN, die in het allerheilige te Jeruzalem Zijnen troon heeft. Hij was in de dwaze mening buiten het land Kanaän de roeping Gods tot profeet ten minste ditmaal te kunnen ontgaan. Hij ging naar het Westen tot de Middellandse zee, en hij kwam af te Jafo (= schoonheid), in de havenstad Joppe (Joz. 19:46), en vond een koopvaardijship zeilree liggen, gaande naar Tarsis (= onderwerping), of Tartessus, de Fenicische handelskolonie in zuid-westelijk Spanje, nabij de monding der tegenwoordige Guadalquivir (Jes. 23:10), en hij gaf de vracht daarvan, en ging neer in hetzelfde, om met henlieden, met deze Fenicische zeelieden, te gaan naar Tarsis, van het aangezicht des HEEREN, die in Israël woont.

1) De mensen zijn in hun rebellie gewoonlijk zo gezet op hun eigen wil, dat zij blind en onopmerkend zijn, geen achtgevend op eigen ongelegenheden, die zouden kunnen volgen, maar veeleer veel liever alles wagen, dan in hun voornemen overdwars te worden. Dit blijkt hier in Jona, hij die den Heere kende, wilde Hem nochtans ongehoorzaam zijn en evenwel nog denkt voorspoedig te zullen wezen. Hij wilde liever dat groot voorrecht van voor den Heere staan, om de Profetische openbaring te ontvangen verliezen, dan zijn eigen zin verloochenen. Dit wordt tweemaal opgemerkt om zijn dwaasheid aan te stippen, ja hij wil liever de onkosten doen van de vracht te geven en zichzelf op zee wagen met heidense mensen, dan dat hij op Gods bevel tot de heidenen wilde gaan.

Wij verwonderen ons billijk over deze handelwijze van Jona, niet alleen om de ongehoorzaamheid, maar bijna nog meer om de dwaasheid, welke er in lag. Hij was een profeet; hij kende zijnen Heere goed als degene, die de zee en het droge gemaakt heeft, en toch hoopte hij, dat op de zee en ook in het verre vreemde land de arm Gods, die te Jeruzalem woont, hem niet zou bereiken. Ondanks beter weten in de theorie legde hij toch onwillekeurig voor de praktijk den menselijken maatstaf aan de goddelijke macht, en dacht van Tarsis zou God hem toch wel niet zo licht naar Ninevé brengen als van Jeruzalem. Er ligt ene opmerkelijke psychologische waarheid in dezen trek, en zo onze geschiedenis verdicht ware, zouden wij haren vervaardiger als een meester in menschenkennis en fijne tekening bewonderen.

In de gezindheid van den profeet spiegelt zich de gezindheid en de stemming van het Israëlietische volk omtrent de heidenen af. Naar zijnen natuurlijken mens deelt Jona deze gezindheid, en is juist daardoor geschikt vertegenwoordiger van het op zijne verkiezing trotse Israël.

Omdat het Jona leed deed, dat God zo goed was, daarom wilde hij beter niet prediken, ja veel liever dood zijn, dan dat Gods genade, die het eigendom van het volk van Israël zou zijn, ook den heidenen zou worden megedeeld, die noch Gods woord, noch de wetten van Mozes, noch godsdienst, noch profeten, noch iets hadden, maar wel tegen God en Zijn woord en Zijn volk streden.

Even als de Apostelen eerst vleselijk meenden, dat Christus koninkrijk lichamelijk zijn zou, en later, als zij zagen, dat het geestelijk was, toch meenden, dat het alleen voor de Joden zou zijn, en alleen den Joden het Evangelie predikten. Want het was voor de Joden zeer moeilijk om te geloven, dat behalve Israël nog meer mensen Gods volk waren, omdat daar de uitspraken der Schrift stonden, en van Israël en van Abraham's zaad spraken, en alleen bij hen Gods woord en dienst enz. waren.

Deze dwaze ongehoorzaamheid van Jona is tot vertroosting van alle boetvaardige zondaars opgetekend. Wanneer Jona, David, Petrus, enz. niet in den Bijbel stonden, zegt Luther, waar zouden we arme zondaars blijven, als de zonde ontwaakt en levendig wordt? Wij willen niet schelden op Jona, die zeker in groten kommer, angst en nood geweest is, hoewel hij niet goed heeft gedaan, maar wij willen er deze lering uit trekken, dat, daar wij zien, hoe ook de allerheiligste mannen hun verkeerdheden, misslagen en gebreken hebben, wij ook niet moeten

wanhopen, al is het dat wij velerlei gebreken en ellendigheid in ons bevinden; wij moeten aan het woord van Paulus denken: "die meent te staan, zie toe dat hij niet valle. " Want de misslagen en struikelingen van voortreffelijke, heilige en grote mannen moeten ons een troost zijn en niet ene reden om te veroordelen. Het is toch waar, dat ons de gebreken der heiligen meer vertroosten dan hun grote daden en wonderen. Wanneer wij aan hun voortreffelijke tekenen denken ontzinkt ons het hart, want wij gevoelen en weten, dat wij hun in 't minst niet gelijk zijn. Wanneer wij echter zien, hoe zij ook hun gebreken hebben gehad, dan krijgen wij moed, en zeggen: Ik ben toch in dit hospitaal niet alleen ziek; ik ben toch niet alleen een arm zondaar, maar alle heiligen moeten mij de hand geven en met mij bidden: "Ach Heere! ga niet in 't gericht met Uwen knecht, want niemand, die leeft, zal voor U rechtvaardig zijn. " .

Bovenal is Jona's ongehoorzaamheid aan alle dienaren en predikers van Gods woord ter waarschuwing nedergeschreven, dat zij niet, als het natuurlijke hart, vlees en bloed, steeds geneigd zijn, uit menschenliefde of mensenvrees den Heere en Zijne bevelen, om den zondaren het gericht, den boetvaardigen Gods genade te verkondigen, ontlopen, en zich liever overgeven aan de gedachten en bezigheden van het dagelijks leven, aan de zorgen voor het dagelijks brood en aan gemak, en de dwaze hoop, dat de Heere ze niet zal vinden en straffen.

Wat u God te doen geeft, moet gij doen zonder enige tegenspraak. Die den last geeft, geeft ook de schouders om te dragen. Die vlucht verzwaart den last.

4. Maar de HEERE, wien wind en zee gehoorzaam zijn, wierpdoor bijzondere beschikking, als Jona in die dwaze hoop om den Heere te kunnen ontvliesen, op zee was gegaan (Ps. 149:9), enen groten wind op de zee, en er werd een grote storm in de zee, zelfs zogroot, dat het schip dacht te breken.

De wind gehoorzaamt zijnen Heere, maar de mens wil het niet doen!

Hoe blind zijn dikwijls de mensen, dat zij daar rust zoeken, waar zij die het minst vinden. Jona vlucht op de zee, waarop het toch zo onbestendig en gevaarlijk is (2 Kor. 11:25. Ps. 107:29)! hij vlucht onder de menigte van ongelovigen, en wil bij hen raad zoeken tegen den toorn Gods, terwijl hij in het scheepje van Gods kerk en aan het roer daarvan had moeten blijven. Gods dienaar had bij deze zondaars niets te doen. Zo brengt ons ons vlees en bloed, als wij deze volgen, in velerlei gezelschap, waar wij niet bij behoren. (Ps 50:18

Het is gene kleine weldaad, als God enen zondaar dadelijk na de begane zonde ernstig bestraft.

5. Toen vreesden de zeelieden zeer, en riepen, daar zij heidenen waren, en uit verschillende streken van Fenicië, een iegelijk tot zijnen god, en, als de storm toch niet ophield, wierpen zij de vaten, die in het schip waren, in de zee, om het van dezelve te verlichten¹⁾, en het gevaar van wegzinken onder de golven te verminderen; maar Jona was reeds vóór het uitbreken van den storm nedergegaan aan de zijden van het schip, en lag daar neer in zorgeloze gerustheid ²⁾, zonder te vermoeden dat de straffende hand van zijnen God reeds over hem was, en was met enen diepen slaap bevangen ³⁾.

1) De zeelieden wierpen het gereedschap uit; maar het schip werd in 't geheel niet verlicht. Waarom? Omdat niets een zo drukkende last is als de zonde en de ongehoorzaamheid.

2) De meningen der uitleggers over de oorzaak van Jona's diepen slaap zijn verschillend. De meesten geloven, dat zijn kwaad geweten hem zo gekweld heeft, dat hij moedeloos, mistroostig en ten gevolge zijner inspanning zich te slapen zal hebben gelegd, om zo wanhopig te wachten, wat hem om zijne ongehoorzaamheid zou overkomen. "Jona lag in doffe droefheid ingeslapen in het ruim. Hem wekte de storm niet, want in zijn hart had hij enen groten storm gehad, en hij dacht dien te zijn ontlopen. " .

Het meest juiste is zeker aan te nemen, dat de zorgeloosheid, waarmee Jona het schip had beklommen, bij hem nog voortduurde op de zee, zodat hij zich zelfs legde te slapen. "Dat mag wel een doodslaap heten, dien hij ten laatste sliep, terwijl hij spoedig daarop in den dood moest gaan. Maar zo gaat het overal met den zondaren God handelt also met hem, even als hier met Jona, want Jona had zich zeer bezondigd tegen God: omdat echter God zwijgt en stil houdt met straffen, en de zonde niet terughoudt, en er niet dadelijk in slaat, zo is de natuur en aard der zonde, dat zij den mens verblindt en verstokt, opdat hij in veiligheid komt en niet vreest, maar zich nederlegt en slaapt en niet ziet, welk een groot onweder er boven hem is, dat hem ontzaglijk opwekken zal.

Vermoeid van de reis, en verblijd, dat hij zijn oogmerk bereikt had, was hij ingesluimerd, en de beweging van het schip deed hem nog dieper inslapen.

Ook de slaap van Jona behoorde tot zijne vlucht. Judas vluchtte nog verder, daar hij zich verhing.

3) Het woord in den grondtekst wijst een diepen slaap aan. Hij sliep zo vast, dat hem noch het geschrei der mensen, noch het geraas bij het uitwerpen der waren, noch het woeden van storm en golven wekte, maar de opperschipper hem eerst schudden moest. Hierbij was zeker Gods bijzondere besturing, opdat Jona in zijn ontwaken te gemakkelijker van zijne zonde zou kunnen overtuigd worden, want wanneer hij gewaakt had, zou de schipper gene gelegenheid hebben gehad, hem door zijne harde toespraak het geweten te treffen.

Jona bedacht niet, dat God hem ook hier kon bereiken, wanneer hij zich onttrekken wilde aan den last, hem opgedragen. Daarom legde hij zich als een zorgeloze te slapen, en sliep zelfs zeer vast-

6. En de opperschipper de eerste stuurman naderde, toen het gevaar op het hoogst was, tot hem, en wekte hem op, en zei tot hem: wat is u, gij hard slapende? hoe is het mogelijk, dat gij in zo groot een levensgevaar voor ons allen zo zorgeloos slaapt! Sta op, roep tot uwen God, zo als ieder van ons reeds zijnen God heeft aangeroepen; misschien zal die God aan ons gedenken, en ons Zijnen almachtigen bijstand schenken, (Ps. 40:18), dat wij niet vergaan?

"Misschien vermag uw God iets" ach enkel dolksteken in Jona's hart, die God geheel anders kende, dan deze, en hij was aan Zijne school ontlopen. De verst verwijderden moeten naar

God vragen, en hij, die zo nabij Hem was, had zich verwijderd, alsof bij Hem verderf te vinden was. Welk een beschaming! .

Zo moet dikwijls een in onze ogen onkundige komen, om ons de waarheid te zeggen. Welke gedachten, welk verborgen lijden een Jona moet gehad hebben, kan ieder Christen gemakkelijk begrijpen. Hij weet, dat hij tegen Gods bevel gehandeld heeft. Hij weet dat deze storm om zijnentwil geschiedt. Zal hij nu God om hulp aanroepen? Hij ziet, dat hij het ongeluk niet kan ontkomen, en nu ligt de hand Gods op hem, en drukt hem ter neer.

Als een gelovige aan het vallen is, dan is hij minder in geestelijke werkzaamheid dan de onbekeerde. Hoe beschaming was deze toespraak voor Jona, zij, die den waren God niet kennen, bidden, waken en werken, en de enige man op het schip, die den waren God kent, bidt, waakt en arbeidt niet, maar slaapt De Hebreër, ja de Profeet des Heeren moet door den afgodendienaar wakker geschud, tot het gebed geroepen, tot zijnen plicht gebracht worden. En gaat het niet nog zo in het geloofsleven van een iegelijk onzer, dat wij door dezulken, die gene gelovigen zijn, meermalen aan onze verplichtingen herinnerd worden, alsof juist zij ons moeten toeroepen: "Bedenkt welk een schat gij in uw geloof bezit, waarvan gij geen gebruik maakt?" Roep tot uwen God! Hoe liefelijk is het te zien aan boord van een schip, dat in nood, dat in gevaar is van te vergaan, dat men elkaar opwekt tot het gebed, omdat men nog gelooft, dat God het gebed verhoren kan. O hoe beschaamt die Heidense opperschipper hiermede die geleerden onder ons, die God deze macht ontzeggen, en hoe beschaamt hij velen onzer opperschippers en zeelieden, die, ofschoon den driemaal heiligen naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes op hun voorhoofd dragende, aan boord van hun schepen van God niet willen weten dan om Zijnen heiligen naam vloekend, en zich en anderen vervloekende schandelijk te misbruiken! .

7. Jona deed nu wel, waartoe de opperschipper hem had gevraagd, doch het geweld van den storm verminderde niet. Toen vermoedde de schipper, dat een van hen door een heimelijke misdaad den toorn der goden had opgewekt. Voorts zeiden zij, naar Gods bijzondere ingeving, een ieder tot zijnen metgezel: Komt, en laat ons loten werpen (Esth. 3:7) opdat wij der goden verborgen raadsbesluit mogen weten, en alzo om wiens wil ons dit kwaad overkomt, want dat Gods toorn zich openbaarde in het dreigend element was voor hen ontwijfelbaar. Alzo wierpen zij loten, en het lot viel naar 's Heeren beschikking op Jona.

Het lot valt op Jona niet naar de macht van het heidense lot, maar van Hem, die het onzekere lot bestuurde (Spr. 16:33), Als door een bliksemstraal zal Jona zich getroffen hebben gevoeld, even als Petrus door het hanegekraai. "Gij zijt die man, " riep het hem toe.

8. Toen zeiden zij tot hem, om hem te bewegen met eigen mond zijne misdaad te openbaren: Verklaar ons nu, om wiens wil ons dit kwaad overkomt? Hij moet het weten, want u heeft het lot als de schuldige oorzaak van Gods toorn aangewezen; wat is uw werk? is het iets oneerlijks, dat den toorn der goden opgewekt heeft, en van waar komt gij? welk is uw land? en van welk volk zijt gij? 1) Zeg ons alles nauwkeurig, opdat wij daaruit mogen besluiten welke uwe misdaad is en van welken aard.

1) De Heere weet in het vervolgen van de zonde, de beschuldigingen te bestieren, zodat die de zonde het meest bittere zullen maken van den schuldige. Hierom bestiert Hij de scheepslieden, om deze vragen te doen, wat is uw werk, en van waar komt gij, welke is uw land en van welk volk zijt gij? waar van elk een prikkel moest zijn voor Jona's inzicht, dat hij, een Profeet zijnde, van het aangezicht Gods zou vlieden, dat hij van het heilige land en de kerk komende weerspanning zou zijn en achtervolgend meer wist dan de heidenen, dat hij in een weg zou zijn, daar hij geen bevel van God toe had.

9. En hij zei tot hen: Ik ben een Hebreër (deze naam werd door de Israëlieten zelf gebruikt in het verkeer met buitenlanders of in tegenstelling tegen andere volken), en ik vrees, ik vereer wat mijnen godsdienst aangaat, den HEERE Jehova, den God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft. Hierop verhaalde hij hun, welk bevel hij van God had ontvangen, en hoe hij zich door de vlucht tegen Hem zwaar had bezondigd.

Si homo velat, deus revelat; si homo tegit, Deus detegit; ei homo agnoscit, Deus ignoscit. (Als de mens verbergt openbaart God; als de mens bedekt ontdekt God; als de mens belijdt, vergeeft God.

Door het vrezen van den Heere kan Jona niet willen zeggen, dat hij den God van Israël in waarheid diende. Het tegendeel was blijkbaar uit zijn gedrag. Hij schijnt derhalve ene slaafse vrees te bedoelen, zodat hij, in antwoord op de vragen der overige schepelingen, zeggen wilde: Ik vrees den Heere, den God des hemels, den enigen en waren God. De reden van het ontzettend gevaar, waarin wij thans verkeren, is niet gelegen in mijn beroep, in mijne land- en volksgenoten. Maar uit vrees, omdat ik de bevelen des Heeren, den God mijns volks schroomde te volbrengen, vlucht ik voor Zijn aangezicht, en nu vrees ik Zijne geduchte wraak, welke mij zo kennelijk achtervolgt. Het is om mijnentwil, dat deze storm zo vreselijk woedt. Hij, die de zee en het droge gemaakt heeft, zendt dit onweder om mij te straffen.

Ik beef voor den God des hemels, den God van mijne vaderen, wiens last ik versmaad heb.

10. Toen vreesden die mannen met grote vrees want zij zagen den verschrikkelijken toorn van dezen machtigen God over Jona's zonde in den storm en het doodsgevaar voor zich. Ontzet riepen zij, en zeiden zij tot hem: Wat hebt gij gedaan? want de mannen wisten, dat hij van des HEEREN aangezicht vlood; want hij had het hun zo even (vs. 9) te kennen gegeven.

11. Voorts zeiden zij tot hem, om zich door eigendunkelijke bestraffing van enen vereerder en Profeet van dezen zo machtigen God niet op nieuw in doodsgevaar te brengen: Wat zullen wij u doen, opdat de zee stil wordt van ons. Spreek zelf uw oordeel uit, want als vereerder van dezen God kunt gij zelf het best de grootheid uwer zonde afmeten. Zij vraagden hem dit, want de zee word hoe langer hoe onstuimiger, en woedde steeds voort.

12. En hij zei tot hen, in berouwvolle belijdenis, dat zijne zonde van opstand tegen God den dood verdient had, en Gods toorn alleen door zijnen dood kon worden verzoend: Neemt mij op, en werpt mij in de zee, ik ben bereid den dood te lijden, dien in verdiend heb, zo zal de

zee stil worden van ulieden a), en gij zult van den dood gered worden; want ik weet zeker, dat deze grote storm ulieden om mijnentwil overkomt.

1) Niet als Profeet velt Jona dit oordeel, maar als gelovig Israëliet, die den ernst der gerechtigheid van den heiligen God uit de wet en uit de geschiedenis van zijn volk kent.

2) Jona is, al is het ook zeer zwak, een voorbeeld van Christus. Christus was de getrouwe, en gaf zich voor hen, die altijd ontrouw waren, in den dood, maar Jona heeft de trouw verloochend; daarom was hij ook nog niet de rechte "duif" des vredes, maar ene voorzegging van haar. Hij geeft zich toch voor anderen in den dood, in welke hij ze hoofdzakelijk zelf gebracht had; zij hebben zegen daarvan voor het lichaam en nog meer voor de ziel.

Jona vluchtte van het land en ontvluchtte Gods toorn niet. Hij vluchtte van het land en bracht op zee den storm. Niet alleen verkreeg hij door de vlucht geen goed, maar bracht ook nog diegenen, die met hem waren, in het hoogste gevaar, opdat wij daaruit leren dat gelijk hem, die in zonden leeft, ook de vaart niets helpt, zo degene, die de zonde van zich heeft gedaan, noch de zee vernietigt, noch de wilde dieren verteren.

Jona zegt: "neemt mij, en werpt mij in de zee, " maar hij stort er zichzelf niet in. Dat onderscheid is er tussen een ontwaakt en wanhopend geweten.

Welk een woord! het opent ons de geschiedenis der wereld. Hoe, om de ongehoorzaamheid van één mens is geheel de zee in beroering, en is alles wat haar bevaart in gevaar van te vergaan! En wat doet dien storm liggen en bedaren? De ondergang van dien ongehoorzamen mens. Het is ons een treffend beeld van de grote waarheid, dat alleen de zonde Gods heerlijke schepping in beroering brengt, en dat alleen de tenietdoening der zonde de verstoorde orde herstelt. Doch hierin was dan ook Jona het grote beeld, de type van Christus. De Heere Christus zou Zich overgeven tot behoud der kerk, gelijk Jona zich overgaf tot behoud van het schip, de hittigheid van Gods toorn zou zich afwenden van den zondaar door de nederdaling van Christus in de diepte des grafs, gelijk de woedende golven zich stilden door het werpen van Jona in de zee. Doch ziet dan hier de kleine, zwakke Jona in al de kracht en heerlijkheid des geloofs; ja ziet en bewondert en aanbidt de goddelijke genade, die zulk een held uit zulk een vervaagd man maken kan. Zo vreesachtig hij was om naar Ninevé te gaan, zo moedig was hij nu om zich in de zee te laten werpen. Dat was een veel erger lot dan hem te Ninevé wachtte, want daar zou hem niets gebeuren; maar hij zou beschaamd worden over zijne vrees. In den dienst van God wordt enkel moed vereist. Zo gaat menig zendeling naar een volk, waar nog nimmer een zendeling kwam, en hij slaagt in zijne zending. Wie slechts met God durft, dien zal het gelukken. Jona biedt zich zelve ten offer aan. Hij geeft terstond bewijs van zijne profetische bediening door de uitlegging te geven van hetgeen er gebeurde, en Gods wil en bedoeling er mede te verkondigen. Het was om hem, Jona, te doen, hij moest uitgeworpen worden, en hij is dan ook nu geheel gewillig bereid om zijn leven over te geven, ten einde de schepelingen te behouden. Trouwens het komt in de liefde tot God en den naaste daarop aan, dat wij ons zelve willen geven. Velen geven hun geld en goed en alles wat zij hebben aan den Heere, maar hun hart, hun leven behouden zij voor zich zelve. En toch begeert reeds de ene mens van den anderen niet zozeer zijne gaven als wel zijn hart en zijne liefde. Hoeveel te

meer moet God dit eisen. Nu kunnen wij op tweeërlei wijze Gode ons leven geven: door voor Hem te leven en voor Hem te sterven. Het laatste was bijzonder het voorrecht der martelaren, zij leefden en stierven voor den Heere; in onze dagen en in onze maatschappelijke toestanden kunnen wij voor den Heere leven en in Hem sterven, maar niet voor Hem sterven, ofschoon niemand weet, waartoe hij nog door den Heere kan geroepen worden.

Jona spreekt hier alzo niet om van het leven af te zijn, en van de verdrietelijkheden van het leven, maar als Profeet, wetende wat Gods wil was, maar ook uit een gevoel van de rechtvaardigheid der straf over de zonde.

Hij weet dat hij tegen Gods bevel was ingegaan, dat alleen om hem deze grote storm was gekomen, maar ook dat God machtig was om hem te redden, indien het Hem behaagde.

Den dood had hij verdiend, maar uit genade kon God hem ook nog redden.

13. Maar de mannen waagden het toch niet, dat harde oordeel te volvoeren, maar roeiden, om door de bruisende golven heen te breken, en het schip weer te brengen aan het droge, en zonder zulk een offer het verderf te ontkomen, doch zij konden niet; want de zee werd hoe langer hoe onstuimiger tegen hen.

14. Toen besloten zij in hunnen nood ten laatste Jona's vonnis te volvoeren. Vooraf echter riepen zij, daar zij in Jona enen dienaar en Profeet van den almachtigen God zagen, door wiens dood zij vreesden zich bijzonder voor dezen God schuldig te maken, tot den HEERE, tot Jehova, den God van Jona, die Zich aan hen in den storm over Jona's woorden had geopenbaard. Zij baden en zeiden: Och HEERE! laat ons toch niet als misdadigers des doods waardig zijn in Uwe ogen, laat ons toch niet vergaan om dezès mans ziel, die wij thans in den dood willen geven; En leg in zijnen dood geen onschuldige bloed op ons 1), want Gij, HEERE! hebt toch door het zenden van storm en door bestiering van het lot op Jona gedaan, gelijk het U heeft behaagd. Gij hebt zelf ons Uwen heiligen wil daardoor aangewezen, dat wij hem als des doods schuldig tot verzoening van Uwen toorn in de zee moeten werpen 2).

1) Wij zien, dat deze mensen, hoewel zij nooit de lering der wet hadden gehad, toch van nature reeds zo geleerd waren, dat zij wisten, dat mensenbloed Gode lief en dierbaar was.

Uiterste noodzakelijkheden geven aan den mens geen ruimte, om recht te doen, dan hetgeen zij daartoe van God recht hebben. Want deze zeelieden oordeelden dat geen noodzakelijkheid hen kon bevrijden van de schuld van onschuldig bloed, in het uitwerpen van Jona, dan alleen Gods geopenbaarde wil.

2) Wanneer de ontrouw van Jona dit reeds had teweeggebracht, dat de heidenen naar Gods woord en wil leerden luisteren, Hem vreesden en Hem in gebed naderden, wat zou God niet met Zijnen getrouwen dienaar hebben volbracht! .

Deze mannen doen hier belijdenis van Gods Soevereiniteit. Dat het de Heere is, die met het heil des hemels en de inwoners der aarde doet naar Zijn welbehagen. Daarom roepen zij tot

Hem en doen hiervan bekentenis om daarmee hun conscientie te bevrijden en vrijmoedigheid te ontvangen om Jona in zee te werpen.

15. En zij namen Jona op, nadat zij alzo in vrees van te zondigen hadden gebeden, en wierpen hem in de zee. Toen stond de zeeplotseling stil van hare verbolgenheid, want zij had gevonden wat zij zocht.

Het is niet te verwonderen dat zij, die aan gene verzoening van den zondaar door de voldoening aan de gerechtigheid van God geloven, ook het boek Jona als een verdictsel beschouwen, want deze waarheid wordt hier zo historisch duidelijk geleerd, dat men zich moedwillig blind moet houden, om dit niet te zien. De verbolgenheid der zee ontstaat door de verbolgenheid Gods, eiste voldoening van den schuldige, eiste hem zelven ten offer en nauwelijks is deze voldoening gegeven, dat offer gebracht of de zee staat stil van hare verbolgenheid; de ban was opgeheven en alles keerde tot zijne gewone orde terug.

16. Dies vreesden de mannen, die schippers, den HEERE, den God Israëls, den Schepper van hemel en aarde, met grote vreze, want zij erkenden daarin duidelijk de hand van den heiligen God; en zij slachtten den HEERE reeds op het schip slachtoffer, zoen- en dankoffer, en beloofden geloften, dat zij Hem na gelukkige aankomst aan het doel hunner vaart nog meerdere offers zouden brengen.

Met dat alles bewezen zij duidelijk, dat ook heidenen voor de openbaring van den waren God vatbaar konden gemaakt worden, en hoe groot Jona's zonde was.

Wat hier met deze zeelieden gebeurt was een voorteken van wat op de prediking van Jona met Ninevé zou geschieden.

Het was geen waarachtige bekering, maar een ogenblikkelijk erkennen van Gods oppermajesteit. De storm, Jona, de stilte na den storm, alles werkt samen om hen een hogen dunk van Gods Almacht en Opperhoogheid te doen krijgen, en daarom slachtten zij slachtoffers en deden beloften voor de toekomst.

II. Vs. 17-Hoofdst 2:10. Het was echter den Heere niet te doen, om den dood van Zijnen Profeet maar dat hij zelf uit de zonde gered, een voorbeeld zou worden voor de toekomstige bekering van zijn volk, en ene voorzegging van Hem, die door Zijnen dood en Zijne opstanding de redding van Israël en van de heidenen uit de zonde en den dood zou te weeg brengen. Daarom beschikt de Heere enen groten vis, dat die Jona verslond zonder hem schade aan te doen. In diens buik brengt Jona drie dagen en drie nachten door, en wordt, gelijk hij door het innig gebed uit den buik van den vis bewijst, door berouw en bekering een ander mens. Daarop moet de vis op Gods bevel den Profeet weer op het land spuwen.

17. De HEERE nu beschikte enen groten vis, en gebod dien om Jona in te slokken; en Jona was in het ingewand van den vis, daarin door Gods wondermacht levend gehouden, drie dagen en drie nachten, (niet juist 3 maal 24 uren, maar naar onze wijze van spreken zo lang, dat Jona op den derden dag weer werd uitgespuwd. (Esth. 5:1).

Volgens het spraakgebruik des volks zou men menen, dat die vis de walvis is geweest; doch men bedenke dat in onze taal het woordje "wal" "groot" betekent in walvis en walnoot.

God geeft menigmaal zijne goedertierenheid en een blijk van Zijn liefde aan Zijn volk, in een tijd en op een plaats, daar zij zulks het minst verwachten. Want Jona ontmoet Gods goedertierenheid in het hart van een onstuimige zee, in dewelke hij in toorn geworpen werd om bedorven te worden.

Het woord walvis komt viermaal in onze Statenvertaling voor, namelijk bij Genesis 1:12. Job 7:12, Ps. 148:7 en Jona 1:17. In het Hebreeuws leest men op de drie eerstgenoemde plaatsen het woord *Tariim*, hetgeen betekent: Grote vis, draak, grote slang, krokodil. Hetzelfde Hebreeuwse woord staat in Exod. 7:9. Deut. 32:33. Ps. 74:13; 91:13. Jes. 51:9. Jer. 28:1; 51:34. Ezech. 28:3; 32:3. Dit woord is niet alleen door de onzen met verschillende woorden overgezet, maar ook door de 70 (griekse vertalingen van het Oude Testament), welke in het N. Testament wordt gevolgd. Gen. 1:21 is daar overgezet door het woord *Kétas*. Ay Job. 1:12. Ps. 48:7 door *drakoon*, dat draak betekent. In Jona 1:17 staat echter in het Hebr. een geheel ander woord, en wel *daag gadool*, dat is grote vis. Dat woord stamt af van het werkwoord *dagah*, hetwelk betekent vermenigvuldigen en komt voor in Gen. 48:16, is overgezet "vermenigvuldigen als vissen in menigte." Het woordenboek van Winer geeft dan ook terecht de betekenis van het woord *daag* op "een vis, die zich zeer vermenigvuldigt" (de walvis brengt jaarlijks slechts één jong ter wereld). Bij Matth. 12:48 nu is de vertaling der Zeventigen gevolgd, die op de bedoelde plaatsen bij Jona *Ketos* hebben gebruikt. Dat woord komt in het Nieuwe Testament nergens anders voor; alleen gebruiken het de Zeventigen. De gewone woordenboeken vertalen *Ketos* voor: "een grote zeevis, zeemonster, dolfijn, ook walvis." Van den Es geeft in zijn woordenboek die laatste betekenis niet op. Het gewone woord, door de Grieken gebruikt voor walvis, heet *balaina*, in het Latijn *balaena*, bij ons *balein*. In het Boek van Jona blijkt alzo bedoeld te zijn: een zeemonster zonder nadere aanduiding, doch met bepaalde uitsluiting van den walvis, waaraan toch de bijzondere grote vermenigvuldiging niet kan worden toegeschreven.

In plaats van grote vis wordt in Matth. 12:40 door onze overzetting: "walvis" overgezet. De walvis, die in de noordelijke zeeën leeft en den vangers zulk een rijke winst van baleinen enz. geeft, kan het niet geweest zijn, daar deze slechts zelden tot in het kanaal tussen Engeland en Frankrijk, bijna nooit in de Middellandse zee komt, en omdat deze een veel te nauwe keel heeft om een mens te verslinden. Algemeen namen nu de uitleggers aan, dat het een grote haai of zeehond (*canis carcharias* of *equalus carscharias* 1) geweest is. Deze bereikt volgens den beroemden Fransen zoöloog Cuvier (overl. 1831) ene lengte van ongeveer 25 voet, en heeft in zijn muil ongeveer 400 lansvormige tanden in 6 rijen, welke het dier kan oprichten en neerleggen, omdat zij alleen in huidcellen staan. Deze is veelvuldig in de Middellandse zee, waar hij zich meestal in de diepte ophoudt. Hij is zeer vraatzuchtig, verslindt alles, wat hem voorkomt, schollen, robben, tonijnen, met welke hij dikwijls aan de kusten van Sardinië in de netten geraakt en gevangen wordt. Men heeft daar in enen die 3-4 centenaars zwaar was, ongeveer een dozijn onverteerde tonijnen gezonden, in enen zelfs een geheel paard en het gewicht van dezen op 15 centenaars geschat. Aan de westkust van Frankrijk is een gezien; door wiens muil zeer gemakkelijk een vet mens zou zijn gegaan. In het jaar 1758 viel een

matroos bij stormachtig weer van een fregat in de Middellandse zee over boord, en werd dadelijk door een zeehond (carcharias) in zijnen muil opgevangen, zodat hij verdween. De scheepskapitein liet een op het verdek staand stuk geschut op den haai losbranden, en de kanonskogel trof hem zo, dat hij den matroos, welken hij in zijn muil had opgenomen, wederuitspuwde, die toen in de ondertussen nabijgekomen sloep levend en nog slechts weinig gedeerd werd opgevist. Bijna hetzelfde gebeurde in 1867 bij Triest. Het grote en wonderbare in Jona's geschiedenis is dus niet zozeer daarin gelegen, dat Jona door een haai levend verslonden werd, als dat hij 3 dagen in den buik bewaard bleef en daarna ongedeerd weer uitgespuwd werd, terwijl ieder schepsel volgens de ervaring na korten tijd moet sterven, wanneer hij zonder lucht is. Tegen dit wonder richten zich daarom ook van ouds af voornamelijk de twijfelingen van het ongeloof en van den spot, hoewel hier kan gedacht worden aan een toestand, welke met schijndood overeenkomt, waarin adem en hartslag stilstaat en het geestelijk bewustzijn uit het leven des lichaam, zich terugtrekt, zonder dat de gehele scheiding tussen geest en lichaam plaats heeft, welke wij sterven noemen. Er is nauwelijks een gedeelte der heilige geschiedenis, waarover sedert den heidensen spotter Lucianus van Samosath (ongeveer 150 n. C.) meer gespot is en nog meer gespot wordt dan over de geschiedenis van den Profeet Jona. In de Christelijke kerk vond die spot eerst ingang, toen omstreeks het midden van de vorige eeuw de loochening van de wonderen en van de goddelijke autoriteit der Heilige Schrift geschiedde tot bevordering van het vrije onderzoek. Ongeloof en spot zegt, dat de gehele geschiedenis van Jona ene mythe is of ene sage, of het spel der fantasie. Het leven van Jona in den buik van den vis zonder te stikken, het opschieten van den wonderboom bij nacht tot de hoogte van iemand, die zit (Hoofdst. 4), ook het wonderbare toeval, dat het lot juist op den rechten man valt, dat de storm zich verheft en bedaart, als het de bedoeling der geschiedenis eiste, dat de vis dadelijk aanwezig is, om Jona te verslinden en ook weer uit te spuwen, dat de boom juist uitspruit en de worm dien ter rechter tijd doodt; eindelijk dat de hete wind juist op den rechten tijd waait, om Jona het verlies der schaduw te doen gevoelen-dat alles is wonderbaar en sprookjesachtig en daarom ongeloofelijk. Wie echter aan enen levenden God gelooft, wie door verhoring zijner gebeden bij eigene ervaring weet, dat achter de voor ons tastbare en bekende wetten der noodzakelijkheid, in de natuur andere wetten der vrijheid staan, welke aan het rijk Gods en de vervulling van het raadsbesluit der verlossing dienstbaar zijn, wier doorstralen door de natuurwetten wij wonderen noemen, die stoot zich noch aan de wonderen van het Boek van Jona noch aan enig ander wonder der Heilige Schrift (Job. 1:6), al hadden wij niet de onomstotelijke waarborg voor de waarheid van het feit, welke des Heeren woord in Matth. 12:39 vv. 16:4. Luk. 11:29 vv. ons geeft. Gelijk reeds in Hoofdst. 1:2 werd gezegd, is de gehele geschiedenis van Jona een voorbeeld en profetie in den engsten zin. Benevens het doel Gods, om dezen Profeet terecht te brengen, en het wereldrijk Assyrië tot erkenning van dien waren God te brengen, wiens werktuig het nu spoedig zou worden, was Gods hoofdbedoeling om Jona en zijne geschiedenis aan het vleeslijk gezinde Israël voor te houden: een spiegel van zijne eigene gezindheid en van zijne toekomstige geschiedenis, ene voorzegging van de latere opname der heidenen in Gods rijk en hun vatbaarheid daartoe, ene voorzegging van den Heere en Heiland die door Zijnen dood, Zijn verblijf in de diepte van het dodenrijk en Zijne opstanding na drie dagen aan Israël zegen, en aan de heidenen genade en zaligheid zou geven.

HOOFDSTUK 2.

JONA'S GEBED OM VERLOSSING.

1. En Jona, als hij gevoelde, dat hij door Gods wonderdaad in het leven bewaard was, zag daarin een onderpand van zijne gehele redding, enbad tot den HEERE, zijnen God, dien hij verlaten had, maar nu in zijnen doodsnoed ook weer had gezocht en gevonden uit het ingewand van den vis.

Het volgende gebed is geen verzoek om redding, maar dank en lof voor geschonken redding. Daaruit volgt echter niet, dat Jona dit gebed eerst nadat hij weer op het land gespuwd was, gesproken heeft en vs. 11 voor vs. 3 is in te lassen, maar de zaak is aldus, zoals reeds de oudere uitleggers juist hebben erkend, dat Jona als hij door den vis verslonden was en in diens buik het leven had behouden, daarin een onderpand van zijn redding erkende en daarom den Heere loofde en prees.

Dit gebed, waarvan de vorm als die der Psalmen is, en dat vol herinneringen is uit de Psalmen, is van drie strofen (vs. 4 en 5; 6, 7 en 8), in welke Jona den nood waarin hij gekomen is, en de redding uit den ondergang, welke onvermijdelijk scheen, schildert. Aan deze gaat een inleiding vooraf (vs. 3), waarin de bidder het volgende zamenvattende erkent, dat de Heere Zijn geschrei tot Hem in den nood heeft gehoord, terwijl een slot (vs. 9, 10 .) volgt met de belofte van dank voor de ondervonden redding. Door de vele gezegden overeenkomstig aan woorden uit de Psalmen, bewijst de bidder, dat hij leeft in het woord Gods, en dat hij heeft leren bidden, gelijk alle ernstige bidders met de Psalmen van David. Hij zou met eigene woorden zijne gedachten en gevoelens niet beter kunnen uitdrukken. "Niet dat hij juist zo deze woorden met den mond gesproken heeft en alzo gerangschikt heeft, want zo wel is het hem niet geweest, dat hij een vers zou hebben kunnen dichten; maar daarin wordt aangetoond, hoe het hem te moede geweest is, welke gedachten zijn hart gehad heeft, toen hij met den dood in een zwaren strijd was. (2 Sam. 16:14 3).

Er is geen plaats zo woest en donker, welke niet door enen heiligen bidder in een tempel Gods zou kunnen worden veranderd.

2. En hij zei: Ik riep uit mijne benauwdheid tot den HEERE, en Hij antwoordde mij (Ps 18:7; 120:1); uit den alles verslindenden buik des grafs, van het dodenrijk, waarin ik reeds zo goed als nedergezonken was, schreide ik, en Gij hoordet mijne stem.

Kan er dieper diepte zijn dan die der zee, en enger groeve dan in den buik van een vis. Daarom is de toestand van Jona de vereniging van de allerdiepste afstorting in het leed en van de allergrootste benauwdheid der ziel. Al het mindere lijden wordt er door vertegenwoordigd. Opmerkelijk is het ook, dat Jona niet zegt: uit den buik van den vis, maar ook uit den buik van het graf; vooreerst, omdat het ene liefelijke en sterk sprekende heenwijzing is naar het graf van zijn groot Tegenbeeld, en ten andere, omdat wij hiermede wederom de eeuwige toepasselijkheid zien van het Woord van God. Wat zes en twintig eeuwen geleden door een gelovig man uit den buik van een vis gebeden werd, dat is een gebed, hetwelk zeker alle

heiligen, die op aarde geweest zijn, of die er nog zijn, konden of kunnen bidden; en zijn lied is een lofzang, dien zelfs de opgestanen uit de doden op de nieuwe aarde hem nog kunnen nazingen. Herinnert u van Paulus, dat hij zegt: een dag en een nacht in de diepte te hebben doorgebracht; welnu, ook hij kon onzen tekst gebruiken. Doch ziet nu hier de fijne pen van de Heilige Schrift, en aanbidt de wijsheid van de innerlijke samenstelling der Heilige Schrift. Had Jona gezegd: "uit den buik van den vis schreeuw ik, " zo was er gene eeuwige toepasselijkheid geweest, maar dit woord tot Jona zelf bepaald gebleven, en niemand had het hem kunnen nazeggen.

Gelijk God in de grootste benauwdheden helpen kan, also zullen ook de gebeden van Gods kinderen in hun diepste benauwdheid voortkomende uit een waar gebrek en nood, een goed antwoord bekomen. Want Jona's geloof van God gesterkt zijnde, zag het ene, toen hij uit de benauwdheid riep en uit den buik des grafs schreide, en in zijn bevinding ondervond hij het andere, dat hij niet te vergeeft gebeden had. Want, zegt hij, Gij hoordet mijne stemme. Dan is het gebed het meest voorspoedig, wanneer een gevoel de noodzakelijkheid, de oprechtheid daarvan aanwijst; en wanneer die uit het stof voortkomt, dan zal het geloof hulpe beschikken uit den hemel aan iemand, die weinig beter is als de hel.

3. Want Gij hadt mij door de zeelieden, die werktuigen Uwer gerechtigheid waren, geworpen in de diepte, in het hart der zeeën, en de stroom omving mij; al uwe baren en uwe golven, welke uwen toorn vreesden, om mijne zonde te straffen, gingen over mij henen 1), zo dat ik letterlijk ondervond wat de zanger van Ps. 42:8 geestelijk beleefde.

1) Ook hier is Jona weer de type van den Christus Gods. Wat de Profeet hier zegt dat alle de baren en golven Gods over hem heen waren gegaan, is letterlijk volbracht aan het Lam, dat geslacht is, toen Hij voor de zonde van zijn volk het grote zoenoffer heeft gebracht, en de schuld volkomen betaald. Wij kunnen dan ook gerust zeggen, dat de Messias hier weer onder het Oude Verbond door Jona van zijn lijden profeteerde.

4. En ik zei: Ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen, met welken gij de Uwen leidt en regeert (Ps. 31:23): nochtans zal Ik den tempel Uwer heiligheid te Jeruzalem weer aanschouwen en Uwe genadige nabijheid genieten.

In het O. T. zendt God de onstuimigheid van golven en baren, in het N. T. bestraft Hij ze; in beide zijn zij Hem gehoorzaam.

Gij hoort het: hier spreekt het geloof, dat niets ziet of dat in ene donkere kamer is, waarin slechts ene kleine opening het licht van boven inlaat. Is het niet opmerkelijk, dat Jona, die op vrije voeten zijnde, zulk een zwak geloof toonde, nu juist in de diepte, in de ingewanden van den vis zulk een groot geloof toonde? En welk een verzekerd geloof! Wie zou, zonder er een goddelijken grond voor te hebben, zich zo iets hebben durven voorstellen, als wat Jona zich hier voorstelde? Doch in het geloof geeft God ons de bevoegdheid om ons op Hem te beroemen en van Hem alles te begeren, wat in onze ziel begeerlijk acht, en zo opende Jona zich, zelfs in den buik van den vis, den tempel van Gods heiligheid te Jeruzalem, ja wat meer is, den tempel Zijner heiligheid in den hemel. "Ik ben uitgestoten van voor Uw aangezicht,

nochthans zal ik den tempel uwer heiligheid weer aanschouwen. " Dit nochthans herinnert mij aan het nochthans (dennoch) van Luther, dat kracht-woord, waarmee hij gewoon was alle geloofstwijfelingen te bestrijden en te boven te komen. Hij had dit woord van Jona of van Habakuk overgenomen, en het was hem tot ene geestelijke zinspreuk geworden. Ja men zou het haast niet kunnen geloven, en toch is het zo: met dit kleine geloofswoordje heeft hij de grote hervorming tot stand gebracht, waarin wij ons thans nog God verheerlijkend mogen verheugen. De paus was machtig, en de vorsten, die zijne zijde hielden, waren machtig, nochthans God was machtiger. Dat woordje der Schrift heeft het gedaan. Het drukte dan ook geheel het leven van Luther en al zijn werk uit. Zo behaagde het God, om soms in zulk een klein woordje ene wereld van kracht samen te trekken. De mensen bemoedigen ons gewoonlijk door een onsje of aasje zwaarigheden van ons weg te nemen, en te zeggen: het is zo erg niet, of: het kon nog erger; maar God doet zo niet. Hij laat de zwaarigheden in hare volle kracht, maar stelt er iets tegenover, dat tegen al die zwaarigheden ruim opweegt, ja dat ze ver overweegt door het geloofswoordje "nochthans" in het hart en op de lippen Zijner kinderen te leggen. Zo handelde ook de Heere bij het weggaan van den rijken jongeling. Toen maakte de Heere de opmerking, hoe moeilijk het voor den rijke was, om in te gaan in dat koninkrijk, waarin niets wat tijdelijk maar alleen wat eeuwig is, waarde heeft; en toen de discipelen, door dit denkbeeld verschrikt en verslagen, uitriepen: "Wie kan dan zalig worden?" verzachtte de Heere de woorden niet, maar ze in al hun kracht bevestigende, zei Hij: "bij de mensen is het onmogelijk. " En toen liet Hij er ook Zijn "nochthans" op volgen in de woorden: "doch bij God zijn alle dingen mogelijk. " Dat wij dan dit "nochthans" goed leren geloven en zeggen: want zijn de toestanden van Jona's beschrijvingen en beelden des doods en des grafs, ook ons wachten de diepten des grafs, des afgronds, des doods, en dan zal het ook onze beurt zijn, in het geloof ons geheel vrijwillig en gewillig over te geven, om in de diepten geworpen te worden, en daarbij te weten, dat wij niet vergaan, maar uit die zee weer op het droge, ja in den tempel van Gods heiligheid komen zullen ofschoon het vlees nog altijd voor die diepte blijft sidderen. Trouwens, dit kan niet anders, want het vlees is niet gerust, voordat het ziet en geniet maar het geloof is de vaste grond der dingen, die men niet ziet maar met zekerheid verwacht. Het zag bij Jona uit den vis in Gods heiligheid, in het lijden de uitkomst, in het graf den hemel der heerlijkheid. En dat konden de heidenen op het schip van Jona met al hun vriendelijkheid en goedwilligheid niet. De ongelovigen kunnen veel goeds en schoons en groots zeggen en doen, maar het gaat alles buiten het koninkrijk der hemelen om. Van de dingen Gods weet de gelovige alleen, en zo leren wij dan Jona hier kennen niet alleen als een gelovig man, maar tegelijk als een teder kind van God, dat zijne kinderlijke betrekking tot God gevoelt, dat gemeenzaam is in het hart des Vaders, en weet wat er in omgaat, en wat recht hij daarin heeft. Nog ene dan, heerlijk woord van Jona! mochten wij het allen als kinderen, die weten wat hun Vader is, in alle droefheden en benauwdheden Jona nazeggen: "Ik ben uitgestoten van voor Uwe ogen, nochthans zal ik den tempel Uwer heerlijkheid aanschouwen. " .

5. De wateren hadden mij omgeven tot de ziel toe, zodat het met mij scheen gedaan te zijn (Ps. 18:5; 69:2). de afgrond der zee, waarin ik was gezonken, omving mij: het wier op den bodem der zee was aan mijn hoofd gebonden.

6. Ik was nedergedaald tot de gronden der bergen, daar deze wortelen in de diepe kolken der zee (Ps. 18:16), de grendelen der aarde waren door de om mij drukkende watermassa, om mij henen in eeuwigheid; maar Gij hebt mijn leven uit het verderf het graf der zee opgevoerd o HEERE, mijn God (Ps. 30:4)!

Nu heet het: Mijn God. En op dit laatste komt het aan: God moet het eigendom van ons zijn, en wij moeten het eigendom zijn van God. Wij moeten ene bezitting hebben in God, of liever: God zelf moet onze bezitting zijn. Wat baat het een kind, of het alles heeft wat zijne ouders hebben, en het heeft zijne ouders zelf niet? Is het dan geen wees? Zo ook wij; wanneer wij de ganse aarde hadden, ja, al des Heeren goederen, en wij hebben Hem zelf niet, zijn wij dan gene wezen? Daarom wil God, dat wij allermeeest bidden om den Heiligen Geest, want de Heilige Geest is de God in ons, gelijk de Vader de God voor ons en de Zoon de God met ons Gode is, niet in afgescheidenheid van, maar in volstrekte eenheid met elkaar.

Jona beschrijft hier zijn toestand aler hij door den vis werd ingeslikt. Niets dan dood en verderf grijsde hem tegen. Het scheen wel alsof hij ten dode was gedoemd. Het wier verhinderde hem het land te bereiken en de kracht der wateren om zijn handen tot zwemmen uit te spreiden. Maar ziet toen de nood op het hoogst was, was ook de redding nabij. De Heere God kwam op een wondervolle wijze tussen beide en voerde zijn leven op uit het verderf.

7. Als mijne ziel in mij (Ps. 42:5) overstelpt was, en op het punt was in de duisternis des doods neer te zinken (Ps. 142:4) dacht ik aan den HEERE, en greep mij biddende midden in den toorn aan Zijne genade vast; en mijn gebed kwam tot U, in den tempel Uwer heiligheid, waar Gij als Koning van Uw volk Uwen troon hebt en de gebeden hoort (Ps. 19:7).

In die uiterste overstelpling kon hij niet meer spreken-kon hij enkel denken; en wat dacht hij? Hij dacht aan den Heere. Zo gaat het ook met velen der gelovigen op hun krank- of sterfbedden. De hevigheid der ziekte belet hun geregeld tot den Heere te bidden; doch dan treedt het denken aan den Heere daarvoor in de plaats. Dit denken nu aan den Heere is het inwendig gebed des gelovigen, het bidden in den geest (Efeze 6:16). Jona zelf noemt zijn denken: een gebed. En God, die in het hart ziet, behoeft gene woorden. Hij kent de gedachten, nog eer zij in ons oprijzen.

Dat denken was niet een gedachteloos denken maar een gedenken aan den Heere als aan den geheel enigen redder en verlosser. Toen hij vluchtte had hij den Heere vergeten, er niet om gedacht dat Zijne ogen de ganse aarde doorlopen en ook hem, den vluchteling, zag, maar nu in het diepste van die benauwdheid, nu wordt de gedachte aan Zijn God weer levendig en hij erkent Hem als zijn God en zijn Heiland.

8. Ook mij hebt Gij van daar verhoord en gered, want Gij alleen kent het hart, maar die de valse ijdelheden onderhouden, die hun vertrouwen stellen in afgoden, welke hun ijdele gedachten hebben uitgevonden, verlaten hunlieder God, die alleen weldadigheid doen kan, en de almachtige Helper zijn wil (Ps. 31:7).

9. Maar Ik, dien gij uit de zonde en den eeuwigen dood hebt gered en tot U hebt teruggevoerd, zal U offeren met de stem a) der dankzegging (Ps. 42:5), zal met luider stem U danken; wat ik in dringenden nood U beloofd heb, zal Ik na gered te zijn betalen 1) (Ps. 50:14, 23). Het heil is des HEEREN; op Zijne macht en genade zal mijn hart vertrouwen, Hij zal mijne redding voltooien.

a) Ps. 116:17. Hos. 14:3. Hebr. 13:15. b) Ps. 3:9.

De ware godzaligen onder de wet werden van God geleerd, om niet op de uitwendige volbrengingen en offeranden te rusten, maar om naar de geestelijkheid en dadelijkheid van de plichten te zien, en om gebruik van Christus te maken, in Wien alleen onze beste zedelijke daden aangenaam zijn. Hierin stelt hij, dat de stem der dankzegging (of van hartelijken lof) de rechte offerande was. Inzonderheid toont zijn zamenvoeging van de offerande met de stem der dankzegging, dat zijn lof werd opgeofferd in en door de ware offerande.

De critici zijn spoedig gereed gekomen en hebben gezegd: dit gebed is nooit gebeden, maar later uit Bijbelwoorden kunstig zaamgesteld. Dat zij het eens beproeven, een gebed van dien gloed en die innigheid, in dien danktoon te "componeren." Dat echter daarom een gebed niet minder een waar gebed des harten is, omdat zijne woorden aan de Heilige Schrift ontleend zijn, daarom zullen zij, die een gebedsleven kennen, het minst twifelen. Onze Heiland zelf heeft toch in Zijn hoogsten kruisdood woorden van den 22sten Psalm gebeden. (O. FUNCKE).

10. De HEERE nu, nadat zich Zijn knecht tot Hem had bekeerd, sprak door Zijne verborgene almacht tot den vis; en hij spuwde, gehoorzaam aan zijnen Schepper, Jona uit op het droge, waarschijnlijk aan Palestina's kusten bij Joppe.

De diepere betekenis der geschiedenis van Jona bestaat vooral in het typische karakter van zijn driedaags oponthoud in den buik van den vis, waaromtrent Christus ons onderwijst, als Hij de Joden wijst op het teken van den Profeet Jona, met deze woorden (Matth. 12:40): "Gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den vis, also zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart der aarde." Terwijl de straf, welke Jona door zijn tegenstreven van Gods volk zich op den hals haalde, de les bevatte, dat Israël naar zijn natuurlijk volksbestaan moest ten ondergaan, opdat uit den dood van den ouden zondigen toestand een nieuw volk Gods zou opstaan, dat, gestorven aan de wet, in gewilligheid des Geestes den Heere zou dienen, stichtte God in het lijden en de redding van Jona tevens een voorbeeld voor den dood en de opstanding van Jezus Christus tot heil der gehele wereld. Even als de knecht Gods, Jona, in den dood wordt overgegeven, om het hem bevolen werk, namelijk den Ninevieten het oordeel en de barmhartigheid van den God des hemels en der aarde te verkondigen, met zegen te volbrengen, zo moet de Zoon Gods als een tarwegraan in de aarde worden gelegd, om vrucht aan te brengen voor de gehele wereld (Joh. 12:23 vv. en 32). Daarin openbaart zich de gelijkheid tussen beide. Maar Jona heeft de straf des doods zich waardig gemaakt, Christus daarentegen lijdt, als de onschuldige, voor de zonde der mensheid, en gaat vrijwillig in den dood als degene, die het leven in Zich zelve heeft, opdat Hij den wil des Vaders volbrengt. In dit onderscheid bestaat de ongelijkheid, waarmee het voorbeeld

achter het tegenbeeld blijft, de werkelijkheid daarvan slechts onvolkomen afbeeldt. Maar ook in dit onderscheid is nog ene gelijkheid te zien tussen Jona en Christus, welke niet mag worden voorbijgezien. Jona sterft, naar zijnen natuurlijken mens om der zonde wil, die aan hem met zijn volk gemeen is, Christus voor de zonde van Zijn volk welke Hij op Zich heeft genomen, om die te boeten; maar Hij sterft toch tevens als lid van het volk, van hetwelk Hij naar het vlees afstamde, als die onder de wet gebracht was, om als de Heiland van alle volken op te staan.

Nog merke men op de betekenis, welke volgens des Heeren eigene verklaring de wonderbare redding van den Profeet voor zijne latere werkzaamheid onder de Ninevieten had. Want de Heere zegt in Luk. 11:30 : "Gelijk Jonas den Ninevieten een teken geweest is, alzo zal ook de Zoon des mensen zijn dezen geslacht. " Hier wordt de ongelovige wereld met Ninevé parallel gesteld, en gezegd, dat, gelijk aan deze stad de wonderbare redding van Jona als onderpand zijner geloofwaardigheid was gegeven, zo zou voor gene de opstanding des Heeren als zodanig moeten dienen. Diensvolgens moeten de Ninevieten Jona's ervaring hebben gekend, en daaruit moet hun gezindheid, om hem te geloven, verklaard worden.

Opmerkelijk woord! God spreekt tot de schepselen. Zo was het reeds van den beginne, en welk een spreken moet het zijn, dat de onbezielde schepping hoort! God spreekt tot de redeloze schepping, en beveelt haar, alsof zij Hem verstond. Zo zei ook Jezus tot den doden Lazarus: "kom uit!" en hij kwam uit, en tot de zee en den storm: "weest stil!" en zij werden stil. God spreekt tot alles en tot allen, ook tot het hart onzer vijanden; zij kunnen niet verder gaan dan God toelaat: alles staat onder Zijn bestuur, en wie nu gelooft, plaatst zich in het middenpunt, en regeert met God alle dingen. God sprak tot den vis. Het spreken Gods is een bevel geven, is een te kennen geven wat God wil. Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er! Het is dus gene spreekwijs, welke enkel moet te kennen geven, dat God de Heere is van aarde, hemel en zee in het algemeen; neen, zelfs de vissen in de zee dienen Hem, en moeten Zijnen raad ten uitvoer brengen.

Jona's bevrijding kan beschouwd worden als 1) een bewijs van Gods macht over alle schepselen; God heeft die alle onder Zijn bevel, en gebruikt ze gelijk Hem behaagt; 2) als een bewijs van Gods genade aan een arm boeteling, die in nood tot Hem bidt. Hier is een wonder in de natuur gewerkt door Jona's redding, om te kennen te geven, welk een wonder van genade, van vrije genade Gods aanneming is van terugkerende zondaars; 3) als een type van Christus' opstanding. Alzo moesten dood en graf het lichaam van den gekruisigden Redder wedergeven. Te midden van alle onze verschillende ervaringen, en de wisselende levensomstandigheden, moeten wij met geloof en vertrouwen zien op onzen Verlosser, die leed en stierf, maar nu verrezen en opgevaren is. Laat ons dan ootmoedig onze zonden belijden, Christus herrijzenis beschouwen als een eersteling van onze eigene, en dankbaar elke tijdelijke en geestelijke bevrijding aannemen, als het begin en onderpand van onze eeuwige redding. .

HOOFDSTUK 3.

JONA'S GEZEGENDE BOETPREDIKING.

III. Vs. 1-10. Nadat Jona op die wijze in berouw en gehoorzaamheid weer tot den Heere was teruggekeerd, en door de goddelijke barmhartigheid uit den dood wonderbaar was gered, komt op nieuw Gods bevel tot hem. Nu gaat hij naar Ninevé en predikt der stad den ondergang voor hare zonden binnen 40 dagen, De Ninevieten geloven aan God en doen boete in zak en as; daarop verschoont de Heere de stad.

1. En het woord des HEEREN geschiedde ten andere maal tot Jona, zeggende:

2. Maak u op, ga naar de grote heidense wereld-stad Ninevé, en predik tegen haar de prediking, die Ik door ingeving van Mijnen Heiligen Geest tot u spreek.

De Heere denkt bij de vernieuwing van het bevel met geen woord aan de schuld van Jona, want Jona is verootmoedigd; in het wonder zijner redding heeft hij geleerd wat gehoorzaamheid is, al weet hij ook nog niet, welke de goddelijke ontferming over een boetedoend heidenvolk is.

Niemand mag ondernemen uit eigene macht Gods toorn en straf te dreigen. Predikers, die uit hun eigen geest spreken hebben daartoe geen recht. Bedenk u daarom wel en bid om den Heiligen Geest, en verootmoedig u geheel, en vergeet uzelf, wanneer gij dat wilt of moet doen.

3. Toen maakte zich Jona op, en ging waarschijnlijk langs den gewone karavanenstraat, niet door de woestijn, maar over Damascus, naar Ninevé, naar het woord des HEEREN. Ninevé nu was ene grote, voor de ontwikkeling van het rijk Gods zeer gewichtige stad van grote waarde in Godsogen, want zij was toen en vooral voor Jona en Israël de vertegenwoordigster der gehele buitenwereld, ene stad van drie dagreizen of 19 mijlen in omtrek.

De uitleggers zijn het er niet over eens, of met de drie dagreizen de middellijn of de omtrek van Ninevé bedoeld is. Het natuurlijkste is het van den omvang te verklaren, daar toch de grootte en betekenis der stad nader moest verklaard worden, en ook elders de grootte ener stad gewoonlijk naar haren omtrek wordt aangegeven. Zeker ziet de dagreis in vs. 4 niet op de middellijn, zo als de uitlegging duidelijk maakt. De geschiedvorser M. v. Niebuhr bepaalt den omvang van het gebied van Ninevé in uitgebreideren zin (2 Kon. 15:20) op 97 engelse area 19 Pruiss. mijlen, terwijl de Griekse schrijver Diodorus slechts 480 stadiën of 12 mijlen aanneemt.

God verandert Zijne bevelen niet. God herhaalt Zijne roepende genade, Hij roept den zondaar ten tweeden, ten derden male, ja tot aan het einde.

Helaas! Jona heeft meer navolgers op den weg der vlucht, dan op den weg der gehoorzaamheid.

4. En Jona begon in de stad te gaan ene dagreis 1) waarschijnlijk niet in rechte richting de stad doortrekkende, maar zich nu naar de ene dan naar andere zijde wendende, om ene geschikte ruime plaats en den juisten tijd voor zijne prediking te vinden, en hij predikte gedurende dien dag, en zei: Nog veertig dagen, dan zal Ninevé worden omgekeerd. Daarbij bestrafte hij, zo als van zelf spreekt, de zonden der heidenen als oorzaken dezer dreiging Gods, en maakte hij zijne zending door den levenden God bekend.

1) Jona kwam op den nu nog gewonen weg der karavanen over Amido en trad dus in de stad bij Ninevé (2 Kon. 15:20). Op den weg van Ninevé tot Calah (Nimrud) dicht bij, misschien in de stad zelf, predikt hij. Nu is de afstand tussen Calah en Ninevé (beide steden uitgesloten) in rechte lijn, volgens de kaart gemeten, 18 1/2 Engelse mijlen. Denken wij hier nog bij, dat a) de weg van Calah naar Nimrud zeker wel niet lijnrecht liep, dus in werkelijkheid langer was dan de rechte afstand van hemelsbreedte en dat b) Jona eerst door Ninevé moest heengaan, en ook zeker Calah moest binnengaan, zo kan hij wel ongeveer 20 engelse mijlen of ene kleine dagreis afgelegd hebben, voordat hij predikte.

2) Dat juist een tijd van genade van 40 dagen gegeven werd, heeft zijne betekenis. Het getal veertig, een ook in 't gebied van het natuurlijke leven merkwaardig getal (40 weken = duur der vorming van het kind in den moederschoot; volledige ontwikkeling der hersenen in het veertigste levensjaar; gewichtig ook in de crisis der ziekten), heeft op de meeste plaatsen, waar het met betekenis voorkomt, zijne betekenis niet te danken aan samenstelling van twee andere symbolieke getallen. Het eenvoudigst leidt men de symbolieke betekenis af van het karakter der tijdperioden, die in de Heilige Schrift daaraan worden gemeten. De 40 dagen aan het begin en het einde van den zondvloed (Gen. 7:4; 8:6), zijn dagen van bezoeking en straf en genade, van beproeving des geloofs, in welke men op Gods hulp leert wachten, en waarbij het vlees wordt gedood. Waar daarom het getal veertig in symbolische betekenis voorkomt in verbinding met tijdperioden, stelt het steeds den tijd voor als tijd van verzoeken, van beproeving en wachten, waarin het geloof zich moet openbaren, of werkelijk openbaart, of als tijd van verootmoediging en vaderlijke kastijding Gods, welke van de zijde des menschen de boete met hare uitwendige openbaringen, boete enz. overeenkomt (zo als op onze plaats), of eindelijk als tijd van genadige opzoeking, geloofsversterkende leidingen en hulpe Gods.

5. En de a) lieden van Ninevé geloofden de verkondiging van den Profeet en alzo aan God, die ze hem bevolen had, en zij riepen in de stad een vasten uit, en bekleedden zich met zakken; met haren boet- en treurklederen (Gen. 37:34), van hunnen grootste af tot hunnen kleinste toe.

a) Matth. 12:41. Luk. 11:32.

De voorstelling dezer heidenen mocht de Christenen met reden schaamrood doen worden. Deze bekeren zich op het woord van enen en wel hun onbekenden mens. Zij roepen een zeer ernstige boete uit. Zij onderzoeken niet, of hij van God gezonden is of niet, of hij misschien een bedrieger was, maar maken zich den raad, welchen hij mededeelt, ten nutte. Moesten wij niet desgelijks handelen, en nut zoeken te trekken uit hetgeen ons wordt gezegd?

Wanneer wij dus oorlog, ellende, honger, armoede, pestilentie of andere ongelukken hebben, mogen en moeten wij niet in de eerste plaats en alleen aan natuurlijke oorzaken denken, noch over onze vijanden veel klagen en schreien; dat ware geheel verkeerd, en zou zijn de paarden achter den wagen spannen, maar wij willen de oorzaak en het begin van onzen jammer beschouwen en onze zonde erkennen, en zien op Hem, die ons slaat, en die alleen als werktuig en instrument de handen der vijanden, schild en wapenen bezigt, die ons geen haar zouden kunnen krenken, indien God het niet alzo werkte en Hem in Zijne hand leidden, zo als een vader de roede hanteert, als hij het boze kind wil kastijden.

Bij zulk ene ontzettende boodschap zijn er drie wegen: wanhopig worden, lichtzinnig wegschertsen, boete en bekering. Op den derden zijn de Ninevieten gegaan.

Het begin der prediking is gewoonlijk van uitwerking bij hen, aan wie niet te vergeefs wordt gepredikt. Zij, die Gods woord niet alleen dagen, maar jaren door denzelfden prediker horen verkondigen, zonder bekeerd te worden, voor hen is weinig hoop over, al hoorden zij dezelfde prediking ook duizend jaren.

Deze boete of bekering was geen inwendige, geen gevolg van het inzien van de zonde als schuld voor God, maar een uitwendige, zoals men dat noemen kan, een nationale bekering. Een berouw over de uitwendige zondige daden en een poging om de zonde te mijden. Een bekering van de zonde tot de deugd. Edoch ook zulk een bekering is den Heere niet ongevallig. Ook op zulk een bekering wil de Heere God de roede wegnemen, of het oordeel en de uitvoering van het vonnis opschorten.

6. Want dit woord geraakte tot den koning Sardanapalus I van Ninevé, want in de nabijheid van diens burg te Calah of Nimrud had de Profeet waarschijnlijk gepredikt, en hij stond in boetvaardige onderwerping onder den koning aller koningen, die hem door Jona's prediking bekend was geworden, op van zijnen troon, en deed zijn heerlijk overkleed van zich, en hij bedekte zich met enen zak, met een haren boetgewaad, en zat ten teken der diepste treurigheid neer in de as (Job 2:8 Deut. 14:2).

7. En hij liet door zijne herauten uitroepen, en men sprak te Ninevé, uit bevel des konings en zijner groten, zijner ministers, zeggende: Laat mens, noch beest, rund noch schaap, iets smaken, laat ze niet weiden noch water drinken.

8. Maar mens en beest zullen met zakken bedekt zijn, en zullen sterk (Joël 1:20) tot God om verschoning roepen; en zij, alle mensen zullen zich bekeren, een iegelijk van zijnen bozen weg, 1) en van het geweld, dat in hun handen is.

1) Het is niet genoeg te vasten om de zonde, maar wij moeten ook vasten van de zonde, en ten einde onze gebeden van goed gevolg mogen zijn, moeten wij niet meer met ons hart naar de ongerechtigheden omzien. Dit is de enige vasten, die God verkiest. Het werk van een vastendag is met een dag niet gedaan, maar dan begint het zwaarste en noodzakelijkste deel van het werk het eerst, hetwelk is van de zonde zich te bekeren en een nieuw leven leiden en met den hond niet weer te keren tot zijn uitbraaksel.

9. Wie weet, God mocht Zich wenden, en berouw hebben, wanneer Hij onze algemene boete en bekering ziet; en Hij mocht Zich wenden van de hittigheid zijns toorns, dat wij niet vergingen, gelijk Hij heeft gedreigd.

Dit edict, den Ninevieten opgelegd (vs. 7-9), om den toorn der Godheid af te wenden, het edict van Darius (Dan. 6:26 vv.), dat van Nebukadnezar (Dan. 3:20) en andere, waren even zo vele voorbereidingen op de bekering der heidenen, die op de komst van Christus volgde. Zo toch werd allengs en eniger mate tragsgewijze Gods goedheid en heerlijkheid bekend gemaakt aan de volken, die verre van Israël stonden (Ex. 5:2).

Zulke woorden: "wie weet enz. " komen niet voort uit een twijfelen, maar zij bevelen hun lichamelijke zaken, hun gezondheid, leven, geluk en zaligheid naar de wereld in de genadige beschutting, bescherming, wil en welgevallen Gods, en zijn niets anders, dan juist dat, wat wij dagelijks zeggen: Heere, Uw wil geschiedde, maak Gij het, richt en doe zo als het U welgevallig is, tot Uwe eer en tot zaligheid mijner ziel.

De krachtige indruk, dien de boetprediking van Jona op de Ninevieten maakte, zodat de stad in zak en asse boete deed, wordt begrijpelijk, wanneer wij in aanmerking nemen de grote bewegelijkheid, de gevoeligheid der Oosterlingen, en de aan alle heidense godsdiensten van Azië eigene vrees voor een hoogste Wezen, vervolgens de hoge achting, waarin de mantiek en de orakels in Assyrië van de oudste tijden stonden, en daarbij nog de omstandigheid, dat het optreden van een vreemdeling, die zonder enig persoonlijk belang met onbevreesdheid en vrijmoedigheid aan de grote koningsstad hare goddeloosheid voorhield, en met het vertrouwen, aan van God gezondene profeten eigen, den ondergang op een bepaalden tijd aankondigde. Het kon niet missen, of dit moest ene overweldigende macht op de gemoederen uitoefenen, welke nog versterkt worden, wanneer het gerucht van het wonderbare werken van de profeten Israëls (ook van Jona's wonderbare lotgevallen) tot Ninevé was doorgedrongen.

Als men denkt aan de opgewondenheid, welke omstreeks het jaar 1707 na Chr. de gemoederen beheerste, aan de gevolgen, welke de in onverstaanbare taal gesprokene rede van enen Peter van Amiens, Capistrano en anderen van hunnen tijd hadden gehad, en het ontzag der oudheid voor heilige mannen, waarvan ook profane schrijvers vele voorbeelden geven, daarbij voegt, dan wijkt de psychologische ondenkbaarheid.

Toch blijft de boete der Ninevieten iets geheel buitengewoons en ongewoons, en men gevoelt het aan den schrijver, dat ook hij die als zodanig wil hebben opgevat. Juist door deze buitengewone boete moet aan ieder en vooral aan 't uitverkoren volk duidelijk voor ogen worden gesteld, dat de heidenen, ook de diepst weggezonden en goddelozen onder hen, voor het heil Gods konden vatbaar worden, ja, dikwijls meer dan het begenadigde volk van God. Daarom zullen ook, gelijk de Heere van deze bekering zegt (Matth. 12:41), de mannen van Ninevé optreden in den jongsten dag tegen dit geslacht, en zullen het veroordelen. Dat ook het vee aan den rouw moet deelnemen wordt door Her. IX:24 als een Aziatisch gebruik voorgesteld. Dit gebruik heeft zich gevormd uit de voorstelling, dat een biotisch rapport (levenssamenhang) tussen den mens en de grotere huisdieren, runderen, schapen en geiten, als zijn levend eigendom bestaat. Het was ene betuiging, dat gelijk het bij den mens levende vee

mede in het lijden voor zijne zonden werd ingetrokken, zo ook het lijden daar van tot het stillen van den goddelijken toorn kon medewerken. Moge ook dit gevoel niet vrij van bijgeloof zijn, zo lag daaraan toch de diepe waarheid, ten grondslag, dat het verstandeloze schepsel om de zonde der mensen aan de ijdelheid onderworpen is, en met den mens naar bevrijding van de dienstbaarheid des doods zocht. (Rom. 8:18 vv.)

Hoe liefelijk is het, God te geloven, want alsdan weet men dat Hij heilig is, maar ook dat Hij barmhartig en dat Hij almachtig en vrijmachtig is, en Zijne bedreigingen kan veranderen in zegeningen. De Ninevieten tonen, dat zij God geloven, dat zij Hem erkennen als den rechthebbende, om hen van wege hun boosheden te verdelen, en als den machthebbende om Zijne bedreigingen ten uitvoer te brengen; zij erkennen zich schuldig en de goddelijke straffen waardig, en dit alles is oprecht bij hen en waarlijk gemeend, dat bewijst hun diepe en algemene verootmoediging. Nochthans zij zoeken hun behoud bij dienzelfden God, die hen wil verdelen, zij bidden hunnen Rechter om genade. Ziet gij hoe verstandig het geloof de zondaren maakt. Zij wisten terstond wat zij doen zouden, om zich, ware het mogelijk, nog te redden. Men zou zeggen, hoe is het mogelijk, dat zij zo denken; hoe komen de heidenen aan zulke heerlijke gedachten van God, die, zo als wij zien, soms de geleerdste ongelovigen onder ons Christenen niet hebben. Meer dan Jona was hier; niet zijn woord maar Gods woord deed het, het woord van den enigen Herder en Heere van de meesters der verzamelingen, dat als een ingeslagen prikkel en nagel is. Daarom is het zulk een voorrecht, om op welke plaats dan ook, het woord Gods te mogen verkondigen; want het moge bij wijze van terugwerking de stenen doen opnemen om Stefanus te stenigen, in elk geval zal niet onze kracht, maar Gods kracht het doel bereiken, en al wat door God ook in dit opzicht geschiedt, hoe wonderlijk, is nochthans nimmer ongerijmd. En bekleedden zich met zakken, van hunnen grootsten tot hunnen kleinsten toe. In ons werelddeel leven wij in zulk ene verbrokkelde maatschappij, dat het te verwonderen is, hoe er nog een zweem van eenheid bestaat. Daarom noemt de Schrift ook Europa zo juist: de eilanden, omdat er geen vaste samenhang of onderlinge eenheid bestaat, maar alles van elkaar gescheiden is. En inderdaad, al de westerse volken zijn als zovele eilanden in de grote zee, als zovele kleine samenlevingen in de grote samenleving. Hier is ieder mens als een volk; maar in het oosten is ieder volk als een mens; wat dßßr de koning doet, dat doet heel het volk. En dit is ééne der redenen, waarom de leer van Mohammed zulke grote en snelle vorderingen in het oosten gemaakt heeft. Gehele bevolkingen volgden hare opperhoofden. Neen, het was toen in Ninevé niet, zo als het nu is bij ons. Laat bij ons een koning iets doen, het zal er ver af zijn, dat allen het ook willen doen; terstond kiest men partij, en de een wil het doen en de ander niet; doch in het oosten worden de volken geregeerd als het lichaam door het hoofd; waar het hoofd heen wil, gaat het gehele lichaam. Het is nog den Aziatische volken eigen, dat koning en volk één lichaam uitmaken, ja, zelfs het gedeeltelijke Europese Rusland heeft dit eigenaardige. Laat de keizer knielen en het ganse volk zal knielen, als ware het een enig man. Verre zij het van ons, zulke toestanden begerlijk te achten; God heeft ons als vrije mannen doen geboren worden, en alleen dit geeft ons genoeg dankstof voor geheel ons leven; nochthans neemt die niet weg, dat het treffend is een koning te zien opstaan van zijnen troon, die zich met zijn gehele volk in rouwgewaad biddend nederwerpt voor God. Ook in onze Christenlanden komt er, hoe zeldzaam ook, nog wel eens een vast- en bededag voor, dien de koning uitschrijft. Doch hoe worden zij nagekomen? Wij schamen ons het te zeggen: de kerken zijn vol, maar de herbergen ook.

"Mens en dier bekleedden zich met zakken. " Ook dit is geheel oosters. Er zijn meer voorbeelden in de ongewijde geschiedenis, dat mens en dier in tijden van nood worden gelijk gesteld, en mede moesten dienen tot afwending van den algemenen nood; Van zulk ene algemene en diepe verootmoediging was zelfs in Israël geen voorbeeld; daarom is het woord des Heeren zo treffend: "De mannen van Ninevé zullen opstaan in het oordeel met dit geslacht, en zullen het oordelen, want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona, en ziet, meer dan Jona is hier. " .

10. En God zag hun werken, namelijk dat zij uit de zorgeloze gerustheid van hun zondig leven ontwaakten, en zich bekeerden van hunnen bozen weg 1); en het berouwde God over het kwaad, dat Hij gesproken had hun te zullen doen (Jer. 18:7 vv. 1 Sam. 15:11 1Sa 11), en Hij deed het niet.

1) van den bozen weg zich bekeren, is geen klein werk; het bestaat niet in vasten, en zakken aandoen, maar van harte geloven aan God, en den naaste liefhebben als zichzelf, dat is: er behoort toe, dat de mens, beide naar lichaam en ziel, vroom en rechtvaardig worde. Want God vordert den gehelen mens en wil gene halven of huichelaars.

2) De bekering der Ninevieten, al was die ook niet van duur, toonde toch dat de heidenen vatbaar konden worden voor Gods woord, en dat zij willig konden gemaakt worden tot bekering en het mijden van goddeloosheid, waarvoor God naar Zijne barmhartigheid hun genade kon geven. Zo handelt God altijd. Hij vergeeft niet alleen dien bekeerde, die zijne zonden aflegt, en in nieuwigheid des levens wandelt, zijne vroegere schuld, maar Hij begunadigt ook den boetvaardige, die zijne zonde erkent en berouw heeft en zich bekeert. Ook liet de Heere Ninevé door Jona boete prediken, niet om deze hoofdstad der heidenwereld dadelijk tot geloof in den levenden God te bekeren, en hare bevolking in het verbond Zijner genade, dat Hij met Israël had gesloten, op te nemen, maar alleen om Zijn volk met de daad te tonen, dat Hij ook de God der heidenen was, en onder deze zich een volk Zijns eigendoms kon bereiden. Overigens toont ook de gewilligheid, waarmee de Ninevieten op het hun verkondigen woord Gods hoorden en boete deden, dat zij bij al hun verzonken zijn in afgodendienst en zonde, toen nog niet rijp waren voor het oordeel der verdelging. Daarom verschoof de goddelijke lankmoedigheid de straf, totdat deze grote heidense stad in hare ontwikkeling tot ene anti-goddelijke wereldmacht, die alle volken wilde onderwerpen, en zich tot beheerscheres der aarde wilde maken, de mate harer zonden had vol gemaakt, en voor den ondergang was rijp geworden, welke de Profeet Nahum haar had verkondigd, en de Medische koning Cyaxares in verbond met Nabopolassar van Babylonië haar heeft bereid. (Vgl. 2 Kon. 23:37).

HOOFDSTUK 4.

JONA'S ONGEDULD EN AFGUNST.

IV. Vs. 1-11. Mismoedig over de verschoning der boetvaardige heidenen, bidt Jona tot den Heere en wenst naar den dood. Daarover door den Heere terecht gewezen, gaat hij uit de stad en hoopt in de schaduw ener door hem opgerichte tent het gericht Gods over de stad toch nog te zien aanbreken. Nu laat de Heere, om Zijnen knecht van onrechtvaardigheid en onbarmhartigheid omtrent de heidenen te overtuigen, in den nacht ene rhenusplant met grote bladeren opschieten. De Profeet, die zich onder die schaduw wel gevoelt, verheugt er zich in, maar den volgenden morgen laat God den boom door enen worm weer verderven, zodat hij verwelkt, en de Profeet, beroofd van zijne schaduw en bescherming tegen enen gloeienden wind, welke zich verheft, zinkt machteloos in een, en wenst op nieuw den dood. Nu legt de Heere in dat medelijden met den verwelkten struik hem aan het hart, hoe onrechtvaardig zijn verlangen was, dat de Heere geen medelijden zou hebben met zo vele arme mensen, die toch berouw hadden getoond, en met zo veel vee, maar dat Hij die integendeel zou verderven. Toen verstomde de Profeet.

1. Dit berouwen Gods verdroot Jona met groot verdriet, en zijn toorn ontstak toen hij na verloop van 40 dagen nog geen enkel teken zag, dat een spoedigen ondergang der stad aanduidde. Hij werd toornig, omdat de in zijne ogen geheel verworpene en verdoemde heidenen ook in Gods genade en ontferming zouden kunnen delen.

Voordat men Jona hard valt, bedenke men wel, wat er van worden zou, zo wij onze gedachten en gevoelens over vele voorvallen in de regering van God zo oprecht moesten beschrijven als Jona hier doet. Het ergste is, dat onze verkeerdheden in ons zijn, en wij ze verbergen voor ons zelve en voor anderen. Ook moet men Jona beoordelen naar zijnen tijd en zijne verzoeken; toen kon het gemakkelijk enen man Gods overkomen, de heidenen gering te achten! zelfs in het N. T. moest nog een Petrus daaromtrent lering ontvangen.

2. Toch was zijn hart niet goddeloos maar alleen in zijne valse Joodse mening over de heidenen nog verstrikt; daarom wendde hij zich met zijne klachten tot God. En hij bad tot den HEERE, en zei: Och HEERE! was dit, wat ik bij mij zelve zei, mijn woord niet, als ik nog in mijn vaderland was, en Uw eerste bevel tot mij kwam, om den heidenen te prediken? Toen vermoedde ik aanstonds, dat Gij Ninevé niet zoudt verwoesten, wanneer zijne bewoners zich bekeerden. Daarom kwam ik hetgeen ik nu moet ondervinden, namelijk dat Uwe bedreiging aan de stad niet wordt vervuld, voor, vluchtende naar Tarsis; want ik wist uit Uw heilig woord (Ex. 34:6 vv.) dat Gij een a) genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad. Ik hoopte echter, gelijk de meesten onder mijn volk, dat Gij U als zodanig jegens ons, maar niet jegens de heidenen zoudt betonen.

2) Ps. 86:5. Joël 2:13.

3. Is het aldus met Israëls voorrang en verkiezing, dat ook de heidenen dezelfde genade als wij kunnen verkrijgen, dan is al mijn troost en al mijne hoop te niet. Nu dan, HEERE! neem toch mijne ziel van mij; want het is mij beter te sterven dan te leven.

Israël, dat zich in Jona moest zien, kon ook ondanks en na den doodsnoed der Babylonische ballingschap, welke het door God gebracht was, omdat het zijne roeping niet vervulde, nog maar altijd niet zijne roeping niet begrijpen, ook nadat het door het monster van de zee der volken weer uitgespuwd en in zijn land teruggekeerd was. Eigengerechtigheid en verhoging buiten God van de omtuining, welke de Heere om het volk had opgericht, sloten hoe langer hoe meer de ogen voor de genade Gods, welke voor alle mensen, ook voor de heidenen bestemd was. Ja, toen eindelijk de zaligheid persoonlijk verscheen, en nu Israëls roeping moest worden vervuld, toen bedrogen zich zelfs de besten onder het volk met vleselijk Joodse verwachtingen, en konden het langen tijd niet begrijpen, dat de heidenwereld niet geheel van Gods genade moest uitgesloten blijven, of dat haar ten minste niet een juk moest worden opgelegd, waardoor zij binnen de nauwe grenzen der Joodse opvatting van de zaligheid Gods moesten gebannen worden. Maar de Heere heeft groot geduld met Zijnen dwazen zoon; die (vgl. de gelijkenis van den verloren zoon) in zijne zelfzucht voor zich alleen de genade van God, maar voor de heidenen alleen oordeel en verderf verlangde. Gelijk Hij Ninevé verschoonde, nog voordat Hij Jona terecht wees, zo neemt Hij ook de menigte der heidenen vóór het volk Israëls in de gemeenschap der zaligheid op. Israël moet eerst verootmoedigd en gebroken worden (Micha

4). Wanneer dit eens geschied is, zo als Jona door zonnehitte en machteloosheid overwonnen werd, zo zal het ook aan het woord van God, die zonder onderscheid barmhartig en genadig is, recht geven, en zijne aanklachten tegen God, dat Hij den kinderen het brood ontnemt en het voor de honden werpt, zullen verstommen, zo als ook Jona verstomd. Maar hoe is het te verklaren, dat een zo vroom man, als Jona zeker was, zo ver komt, dat hij op zondige wijze zelfs den dood wenst? In Jona sluimerde ene zonde, welke hij met zijn ganse volk gemeen had, de zelfzuchtige zelfverheffing op onverdiend geschonkene voorrechten van Gods volk. Om deze diep gewortelde zonde uit zijn hart te voorschijn te brengen en uit te roeien, en hem daardoor aan zijn volk als een spiegel en voorbeeld voor te stellen, bracht hem de Heere in dezen toestand, die hem tot de zwaarste verzoeking werd, welke haar toppunt als bij Jeremia, Elia en Job in de verwensing van eigen leven bereikte. Uit den aard der verzoeking, welke juist de meest begenadigde mannen van de geschiedenis van het Godsrijk heeft getroffen, is ook Jona's zielstoestand te verstaan. Vergelijk de verklaring over de verzoeking, onderscheiden van de beproeving in de bij Job 1:12 en daarbij Job 3:19 Bij al die mannen Gods is hetzelfde worstelen en strijden tegen God, den Heere, dien zij als hunnen vijand zich zien te gemoet treden. Maar het is een worstelen in geloof, totdat hun eindelijk de heupen, welke zij voor hun sterke zijde houden, maar die in waarheid hun zwakke is, verlamd wordt, omdat zij van de verborgen schade verlost, nog voor grotere en gewichtigere bedoelingen Gods tot opbouw van Zijn rijk als werktuigen zouden kunnen dienen. Juist daaruit dat deze mannen in geloof met God twisten, is ook te begrijpen, dat de Heere zo geduldig en lankmoedig met hen handelt.

Ik hoor veel liever, hoe de grote heiligen gedwaald hebben en gevallen zijn, dan van de grote heerlijke daden en wonderen, welke zij hebben gedaan. Want hun dwaling en val getuigt, dat zij ook mensen zijn geweest als ik. Wanneer ik hoor of lees, hoe schandelijk David, Jona, Petrus en dergelijke grote heiligen gestruikeld hebben en gevallen zijn, krijg ik moed, daar ik denk: God die deze heiligen, die toch zo zwaar gezondigd hebben, weer in genade heeft aangenomen, zal toch ook u niet verwerpen.

Nadat Jona den Heere rondborstig had verweten, dat deze te goed was, zegt hij, wat zovele verdrietige mensen zeggen: ik wenste dat ik dood was. Helaas, zo is het; als God iets doet, dan willen wij het anders. Jona had het bevel Gods letterlijk opgenomen en verwachtte dus het indrukwekkende toneel van een oordeel over Ninevé. Jona was blijkbaar een driftig licht geraakt man, en daardoor geschikter tot grote daden, dan tot gehoorzaamheid en tot geduld: Hij was een van die mensen, die voor grote dingen staan, maar voor kleine bezwijken, die wel stout kunnen handelen, maar niet langzaam kunnen gaan. Na een groot geloof geoefend te hebben, volgt bij hem een grote moeheid, even als er in het lichamelijke na grote krachtsinspanning uitputting volgt. Jona wordt moede van geloven. Hij vervalt weer tot de zwakheid zijns geloofs. Wij zien in Jona, welk een geduld God met Zijne zwakgelovige kinderen hebben moet en heeft. Jona's daad (zijne prediking te Ninevé) was groter dan zijn persoon. Zij ging zijne kracht te boven. En dit gebeurde niet alleen met Jona, maar met den nog zo veel getrouweren en sterkeren Elia. Ook deze wierp zich na de ontzaglijke machtsbetoning op den Karmel machteloos neer onder een tamarisk in de woestijn. Ja, het gaat doorgaans zo, nauwelijks heeft de mens den wil van God gedaan, of terstond toont zich weer de zwakheid zijner eigene natuur. Het is alsof zijne natuur als zodanig zich alsdan op hem wreekt, en hoe hoger hij door God verheven werd, hoe lager zij hem doet vallen. Elia was teleurgesteld, omdat zijne prediking zo weinig vrucht had bij Achab en Izébel, en Jona was boos, omdat zijne prediking zoveel vrucht had bij den koning van Ninevé en geheel diens volk. Gij ziet dus uit hoe tegenstrijdige oorzaken beider verdriet ontsprong. Trouwens, het is een doorgaand gebrek bij de gelovigen, dat zij Gods wegen niet begrijpen, en Zijne bedoelingen niet weten te vatten. De uitwerking overstelpte Jona, en bracht zijne gedachten en gewaarwordingen in ene vreemde verwarring. Het was zonder voorbeeld, dat zich op eens mensen woord een geheel volk bekeerde. En ook ons moet dit verwonderen, ja verbazen. Zelfs Petrus zag op den Pinksterdag slechts drie duizend zielen als eerstelingen op eenmaal bekeerd. Paulus, de met goddelijke krachten en gaven hoog toegeruste Apostel des Heeren, zag op zijne prediking in de grote stad Athene slechts enige weinige harten door het woord Gods getroffen. Doch bij Jona raakte zijn woord als een electriek vuur eerst den koning, en door den koning heen al zijne groten, en door deze heen geheel het volk van den kleinste tot den grootste. En ziet, daar lag een paar millioen mensen met hun kinderen en lastbeesten er bij op de aarde in zak en as. Neen, zulk ene uitwerking had Jona niet verwacht. Hij had tegen Ninevé gepredikt, hij had haren ondergang aangekondigd, op grond, dat de maat harer ongerechtigheden vol was voor God, en toch zou zij nu niet uitgeroeid, maar gespaard geworden; want zie, Ninevé bekeerde zich; daar had hij niet op gerekend! Hij had gemeend, dat er op zijne prediking enkel straf en gene bekering volgen kon. Hoe had hij zich misrekend! Doch wij vragen, had hij dan vergeten, dat er bij iedere aankondiging van enig oordeel Gods stilzwijgend ondersteld wordt, dat het oordeel alleen dan voltrokken zal worden, als men zich niet verootmoedigt, als men zich niet bekeert? Het schijnt zo, en toch

had hij er bij zichzelf een voorgevoel van gehad, dat God Ninevé niet zou verdelgen, maar sparen, dat Gods genade ook hier de bovenhand zou hebben over Zijn oordeel, en daarom was hij er van het begin af op bedacht geweest om zich aan die lastgeving te onttrekken. Dit belijdt hij nu zelf in zijn verdriet voor God, zo als wij zo even zagen; en nu zeggen wij billijk. "Maar Jona! zo even hebt gij zelf vergiffenis ontvangen op belijdenis van schuld, en waarom wilt gij nu die grote stad verwoest en verdelgd zien, ofschoon zij hetzelfde doet wat gij deedt?" Wij zien er uit: de geschiedenis van Jona is een ware geschiedenis; zij is ene geschiedenis voor het leven en uit het leven. Jona is het toonbeeld van ons allen. De mens wil wel vergeving voor zich zelve, maar anderen wil hij niet vergeven, wil hij de schuld toegerekend houden, en de nietigste uitvluchten dienen hem om zijne liefdeloosheid te bemantelen. Van zulke tegenstrijdigheden is het hart van den mens vol. Ook is ene der grote redenen, waarom Jona boos werd, toen Ninevé zich verootmoedigde, duidelijk. Hij voelde zich gekrenkt, zijne profetie was niet uitgekomen. Hij had gedreigd, maar niet geslagen. Hij dacht zich hiermede in de oren van het volk vernederd en wel niet gehouden voor een vals profeet (want dat bewees hun verootmoediging klaar genoeg), maar toch voor een profeet, wiens lastbrief door zijn Zender niet werd bekrachtigd. O, als wij in onze zending geheel op den achtergrond geplaatst worden, en zij geheel en alleen ene zaak worde tussen God en de zulken, dien wij prediken, dan gevoelen wij onze eigenliefde gekwetst, en wij worden gemelijk en verdrietig, alsof ons het grootste onrecht werd aangedaan. In plaats dat wij in zulk een geval eerbiedig terugtreden en zeggen, het is ook Gods zaak alleen, ik ben maar een trompet in Zijne hand, zo maken wij Gods zaak tot de onze, en willen er althans ons aandeel van hebben. Maar al te dikwijls en al te licht stelt zich een gezant in de plaats van zijn Heer, en beschouwt hij zich niet als bloot uitvoerder van de bevelen zijns hogen Zenders maar als een persoon, wiens eigene eer er in betrokken is, zodat hij, bij niet bekrachtiging van zijn gedrag, niet zelden uit gekrenkte eerezucht zijn post nederlegt. Zo was het ook bij Jona; alleen dit goede vinden wij bij hem bij al het kwade, dat hij zich niet verheft op de machtige uitwerking zijns woords, zo als wij lichtelijk zouden gedaan hebben, want hoogmoed en gekrenkt eergevoel liggen hier naast elkaar. Doch voor hoogmoed of opgeblazenheid was Jona te kinderlijk oprecht voor God. Nochtans, wie zich zelve in Gods rechten stelt, die wordt door God er buiten gesteld, en dat deed Hij nu ook Jona, doch niet op rechterlijke, maar op vaderlijke wijze.

4. En de HEERE zei in goddelijke ontferming en lankmoedigheid tot Zijn knecht: is uw toorn billijk ontstoken? 1) Is uwe mening over de arme heidenen rechtvaardig?

1) De Heere verdraagt met grote zachtmoedigheid en lijdzaamheid de zwakheden van Zijne dienstknechten, wanneer zij in ongestalten zijn, en als er hope van herstelling is. Dit wordt ons uit deze zachtmoedige bestraffing van Jona's grote drift en halstarrigheid geleerd. En dus is de genade en barmhartigheid Gods, die Hij Ninevé benijdde, de oorzaak van zijn eigen behoudenis.

De Heere God wil met deze vraag Jona bepalen bij het onbillijke niet alleen, maar ook bij het vermetele van zijn toorn. Wie is hij toch? Een aarden potscherf als het ware, en mag dan hij twisten met een souverain God en bedillen Diens weg en Diens Raadsbesluiten? Jona moet het goed weten, dat hem alleen voegt des Heeren weg goed te keuren.

5. Jona nu liet zich niet van zijn onrecht overtuigen, maar putte uit dit woord Gods, dat Ninevé's lot nog onaangeroerd liet, de hoop, dat zijne voorzegging van den ondergang der stad nog ten laatste zou worden vervuld, en het gericht alleen zou zijn uitgesteld, maar niet opgeheven. Daaromging hij na verloop van den tijd van 49 dagen ter stad uit, en zette zich tegen het oosten der stad, aan den voet van het gebergte, dat het stedelijk gebied van Ninevé begrenste, en van waar hij de gehele grote stad kon overzien, en hij maakte zich aldaar een verdek, ene lichte tent van takken, en zat daaronder in de schaduw, totdat hij zag, wat van de stad zou worden, of toch niet het gericht Gods over de stad zou losbreken.

Hij scheen dus nog hoop te hebben, dat God misschien wel om zijnentwil van zijn genadig voornemen tot Zijn vorig gestreng besluit zou terugkeren, en zat daar nu op een afstand van de stad, dus geheel buiten gevaar, den uitslag van zijn protest af te wachten. Zeker, zulk ene grote stad als Ninevé was, als Sodom en Gomorra door God te zien omkeren, was een belangrijk gericht, maar ijzingwekkend ook, en dat wilde Jona, de gelovige, godvruchtige Jona zien? Hij een zoon van Abraham, die om Sodoms behoud bad en smeekte en worstelde met den Heere? Ach, wat zijn wij toch ellendige mensen! Wat kan er niet met ons geloof samengaan, of liever, wat ongeloof kan zich niet voor het geloof plaatsen! .

6. En God, de HEERE, beschikte om Zijnen anders zo vromen knecht van zijne verkeerdheid te genezen, enen wonderboom, of ricinusstruik, en deed hem in enen nacht opschieten tot ene hoogte dat hij boven de hut uitkwam, welke Jona gemaakt had, opdat er volgens Gods bedoeling schaduw mocht zijn over zijn hoofd, om hem te redden van zijn verdriet, van zijne mismoedigheid en ergernis over Gods ontferming omtrent de boetvaardige heidenen. En Jona verblijdde zich over den wonderboom, die zo krachtig was opgeschoten en zo grote bladeren had, met grote blijdschap, dewijl hij daarin een teken van de goedheid Gods en het billijken van zijn voornemen, om hier den ondergang der stad af te wachten, meende te zien.

1) Volgens Hiëronymus is het de struik, welke in het Syrisch Elkeroa heet, ene in Palestina menigvuldig voorkomende, op zandige plaatsen groeiende struik: met brede aangename schaduw gevende bladeren, welke in enkele dagen tot ene aanzienlijke hoogte opschiet. Maar de Elkeroa, dien Niebuhr ook in Basra zag en eveneens beschrijft, is de ricinus of palma Christi, de wonderboom, de Kik of Kiki der Egyptenaren, van welken volgens Herodotus en Plinius ene olie wordt verkregen.

Een dergelijke ricinus is die, welke in onze tuinen groeit.

2) Deze geschiedenis van den wonderboom komt niet alleen overeen met Jona's toorn en gedachten, zo als de tekst luidt, maar ook met het Jodendom, dat ene rechte wilde struik was. Vooreerst heeft zij grote bladeren, dat is het beste daarvan, waarvan Jona zijne schaduw heeft en ene hut daaronder tegen de hitte der zon. Maar er wordt niets gemeld en er bestaat ook niets van vruchten. De bladeren zijn de woorden en de wetten Gods, zo als Paulus zegt (Rom. 3): de woorden Gods zijn hun toevertrouwd geweest. Onder deze bladeren zit Jona, d. i. de Profeten en heilige vaders zijn onder het Jodendom gezeten als onder ene tijdelijke hut en uitwendigen godsdienst tot op Christus. Want het was ene zomertent of loofhut, welke tijdelijk was en zou ophouden. Maar vruchten droeg zij niet. Toch verheugt zich Jona over

zulk ene loofhut en wacht op het verderf der stad Ninevé. Want het behaagde den Joden zeer, en zij beroemden er zich ook in, dat zij alleen Gods woord en den waren godsdienst hadden, en hielden de heidenen allen voor verloren, zo als Jona de Ninevieten daarvoor houdt. Terwijl zij er nu volkomen zeker op vertrouwen, dat zij alleen Gods volk zijn, en even als Jona zeer vrolijk is over zulk ene wilde plant, beschikt God een wormpje, dat de wilde struik steekt, dat is, Christus kwam met Zijn Evangelie, waar de Joden het meest trots op waren, dat zij Gods volk alleen waren, en stak de wilde planten, dat is predikte daartegen, en hief de wet door Zijn Heiligen Geest op, en maakte ons allen vrij van de wet en hare kracht. Daarom is het Jodendom verdord en te niet gedaan tot op dezen dag in de gehele wereld; het groeit en bloeit niet meer, er zit ook geen heilige meer onder zijn schaduw.

God had te voren een groten vis beschikt om Jona te beveiligen voor de ongemakken van het water, en hier beschikt Hij een wonderboom om hem te beschermen tegen de ongemakken van de lucht. Want Hij is de beschermer van Zijn volk tegen allerlei soort van kwalen. Hij heeft het gebied zowel over de planten als over de dieren en kan ze ras bereiden, om ze tot zijn oogmerk te doen dienen. Hij kan hun groei verhaasten, welke in een natuurlijke weg langzaam en traag geschied is.

De aardse schepselen kunnen grote plagen worden (gelijk de sprinkhanen en luizen waren voor Faraö) of grote vertroosting, gelijk de wonderboom voor Jona, naardat God zelf wil maken.

7. Maar God beschikte enen worm des anderen daags in het opgaan van den dageraad; die stak op Gods bevel den wonderboom, dat hij verdorde 1), want Gods machtig bestuur moeten ook de allerkleinste diertjes dienen.

1) Jona moet hieruit leren wat de vertroosting is in het scheepsel. Alle de vertroosting in het scheepsel hebben hun wortel in de aarde, gelijk de wonderboom van Jona. Alleen de vertroosting Gods hebben hunnen wortel in den Rotssteen der eeuwen en zijn derhalve blijvend.

8. En het geschiedde als de zon oprees, dat God aan stillenzoelen oostewind beschikte; en de zon stak op het hoofd van Jona, dat hij, van de schaduw des wonderbooms beroofd, amechtig werd, machteloos nederzank; en hij wenste zijner ziel te mogen streven, en bad dat hij sterven mocht, en zei: Het is mij beter te sterven dan te leven.

Wij denken steeds, dat onze droefheid iets heiligs is, en zij is toch dikwijls geheel werelds; wij moesten daaruit opmerken, dat zij zich door wereldsen troost laat stillen.

Dat is de ijdelheid van ons hart, dat het zich over zulke kleine dingen kan verheugen, en over zo nietige dingen kan bedroeven. En toch gebruikt God deze ervaring als een middel, om ons te genezen. Wanneer ons nu een wonderboom te zeer verheugt, zo weet Hij reeds, dat er niets dan een wormsteek toe nodig is, om ons weer te ontnuchteren.

De Heere is, in de genezing van Zijn volks zwakheden doorgaans gewoon om eerst hun wonden te peilen, en om meer van hun etterbuilen te ontdekken, alvorens Hij de genezende pleister toepast. Hierover wordt Jona's toorn nog meer ontstoken, eer dat zijn voorgaande ongesteldheid is genezen.

9. Toen zei God tot Jona: Is uw toorn billijk ontstoken over den verdorden wonderboom? En hij zei, zich zelven in zijne ontevredenheid versterkende: Billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe.

Toorn is niet altijd of noodzakelijk zondig, maar heeft ene neiging om op hol te gaan, dat wij steeds gereed moeten zijn om, wanneer hij zich vertoont, zijn aard te onderzoeken met deze vraag, "is uw toorn billijk ontstoken?" Het kan zijn, dat wij in staat zijn, "ja" te antwoorden. Zeer dikwijls is toorn de brand van een dwaas, soms echter is hij het vuur van den hemel van Elia. Wij doen wel wanneer wij toorn over de zonde gevoelen om het onrecht, dat zij jegens onzen goeden en genadigen God bedrijft, of wel over ons zelven, omdat wij zo onverstandig blijven na zo menige goddelijke onderwijzing, of ook over anderen, wanneer het kwaad dat zij begaan, de enige oorzaak van onzen toorn is. Hij, die over de overtreding niet toorn, wordt er deelgenoot van. De zonde is ene walgelijke en hatelijke zaak, en geen vernieuwd hart kan haar met geduld uitstaan. God zelf toorn dagelijks over de goddelozen, en in Zijn Woord staat geschreven: "Gij liefhebbers des Heeren, haat het kwade. " In de meeste gevallen echter is het te vrezen, dat onze toorn niet loffelijk, zelfs niet te rechtvaardigen is, en dan moeten wij antwoorden "neen. " Waarom zouden wij gemelijk zijn jegens kinderen, driftig jegens dienstboden en toornig jegens metgezellen? Doet zulke toorn onze Christelijke belijdenis eer aan, of verheerlijkt hij God? Is het niet het oude boze hart, dat zoekt te heersen, en moesten wij dat niet met al de kracht onzer nieuwgeborene natuur weerstaan? Vele belijders laten hun drift den vrijen teugel, alsof het nutteloos ware weerstand te beproeven, doch dat de gelovige bedenke, dat hij zonder dat niet kan gekroond worden. Indien wij onze drift niet in toom kunnen houden, wat heeft de genade dan voor ons gedaan? Iemand zei tot den heer Jay, dat "de genade dikwijls op een wilden stronk geënt werd. " "Ja, " antwoordde hij, maar de vruchten zullen niet wild zijn. " Wij mogen de natuurlijke zwakheid niet tot verontschuldiging voor de zonde aanvoeren, maar wij moeten vluchten tot het kruis en vragen, dat de Heere onze drift kruisige, en ons vernieuwe tot vriendelijkheid en zachtmoedigheid naar Zijn beeld.

Men ziet het aan Jona, hoe moeilijk het is, om, als de gelovige eenmaal uit de baan der gehoorzaamheid is geraakt, hem daar weer in te brengen. Hoe gemakkelijk gaat de langste trein, niet waar, als hij maar op de rails blijft! doch laat hem maar een ogenblik uit het spoor geraken, en zie eens al loopt het ook zonder ongelukken af, hoe moeilijk het is, hem weer daarop te krijgen. Het veroorzaakt uren oponthoud.

11. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend onsterfelijke mensen zielen zijn, namelijk onmondige kinderen, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linkerhand, en nog veel minder wat goed of kwaad is, die dus aan het verderf der stad geen schuld hebben, en toch daarvoor mede zouden moeten lijden. Daartoe is daarin veel vee. Hoe ongerijmd en in strijd met de eenvoudigste

overdenking, is dan uwe ontevredenheid over de genadige verschoning der stad, die bovendien aan Mijn woord geloof heeft geslagen en boete heeft gedaan. Wat kon Jona hiertegen zeggen? Hij moest verstommen als door zijn eigen oordeel overwonnen. 1)

1) Het einde van het zevende jaar is ene zeer algemene grens van leeftijd, die wij ook wel met zekerheid bij de Hebreëen kunnen veronderstellen om het zevental. 120. 000 kinderen tot het einde van 't zevende jaar zouden ene bevolking van 600. 000 mensen voor Ninevé geven, daar het getal kinderen van dien leeftijd 1/5 der gehele bevolking bedraagt, en er gene reden is voor het Oosten ene werkelijk andere verhouding aan te nemen. Deze bevolking komt geheel overeen met de grootte der stad. Want Ninevé in den wijderen omgang heeft ongeveer 400 engelse of 17 Pruisische vierkante mijlen als vlakke inhoud. Zo kwamen ongeveer 40. 000 mensen op de vierkante mijl.

Dit hoofdstuk en deze gehele historie van Jona heeft ten doel, te leren, dat God een God is, niet alleen van de Joden of van een enkel volk, maar ook van de heidenen en van alle mensen, die zich tot Hem bekeren, en wien de misdaad leed doet, en zich verbeteren, en dat Hij niet wil, dat iemand verloren ga; maar dat de zondaar zich bekere en leve, zoals Petrus zegt: "nu verneem ik in waarheid, dat God geen aannemer des persoons is, maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. " .

Waar God, de Heere, Zijn doen en laten met Ninevé tegenover Jona rechtvaardigt, daar geeft Hij tevens in en met deze woorden een aanmoediging aan berouw hebbende zondaars om van Hem te verwachten alle heil en zaligheid. God is een heilig en rechtvaardig, maar ook een barmhartig en genadig God, die de zonde haat, maar den berouw hebbenden zondaar genadig wil zijn.

Ook Jona zal dit later hebben ingezien, en, genezen van zijne ongestalte, Gods weg met Ninevé hebben goedgekeurd.

SLOTWOORD OP HET BOEK JONA.

Niet ene allegorie, maar zuiver historie wordt ons in dit Boek der H. Schrift meegedeeld.

Wat Jona doorleefd heeft, wat hij geprofeteerd heeft, is gestaafd door de uitspraak van Hem, in Wiens mond geen bedrog is gevonden.

Zelf heeft de Profeet dan ook, kort na zijne zending, na zijn terugkomst in zijn vaderland, opgeschreven, wat met hem geschied was, wat hij geprofeteerd had in den Naam des Heeren.

En al was dit alles tot diepe beschaming van hem zelven, vanwege de ongestalten, waarin hij verkeerd had, zijne mededeling er van is voor ons bewijs, dat hij zelf zijn vlucht en toorn verfoeid heeft en Gods weg met Ninevé goedgekeurd.

Levende in den tijd tussen 824 en 783 v. Chr. dus 70 jaar na Obadja, had hij de roeping om door zijn persoon en zending op den voorgrond te stellen, dat de Heere ook den heidenen barmhartigheid betonen wil, wanneer deze met berouw en boete tot Hem zich wenden.

Waar in die dagen Assur opkomt als wereldmacht, moet Jona zich tot dit volk wenden, opdat het zich zou bekeren tot den levenden God, en als eerste der tegen Gods volk strijdende wereldmacht wel weten wat het doet, als het zich tegen Gods volk keert, dat is in den grond der zaak tegen God gaan strijden.

Jona's roeping is daarom een typisch-profetische, waar hij niet alleen afmaant van de zonde, maar ook in zijn persoon als type optreedt van Hem, die den middelmuur des afscheidsels tussen Jood en Heiden zou wegnemen en beiden, naar het woord des Apostels, met God verzoenen zou.

10. En de HEERE zei: Gij verschoont gij betreurt het verlies van den wonderboom, aan welken gij niet met grote moeite hebt gearbeid, noch dien met zorgvuldigheid groot gemaakt, die zonder enig toedoen van uwe zijde in enen nacht werd, en in enen nacht verging.

O Heere, hoe ver gaat toch de blindheid van het schepsel, en hoe breidt zich hier de Goddelijke goedertierenheid uit, Ik weet niet, wat het wonderlijkst is, de bestraffing, welke God aan Jona geeft, of het antwoord van Jona aan God. God spreekt met Jona alsof Hij bang ware hem te beledigen. Hij bestraft hem vragender wijze. Maar Jona antwoordt God met ene verschrikkelijke stoutheid.

11. En Ik zou die grote stad Ninevé niet verschonen? waarin veel meer dan honderd en twintig duizend onsterfelijke mensen zielen zijn, namelijk onmondige kinderen, die geen onderscheid weten tussen hun rechterhand en hun linkerhand, en nog veel minder wat goed of kwaad is, die dus aan het verderf der stad geen schuld hebben, en toch daarvoor mede zouden moeten lijden. Daartoe is daarin veel vee. Hoe ongerijmd en in strijd met de eenvoudigste overdenking, is dan uwe ontevredenheid over de genadige verschoning der stad, die bovendien aan Mijn woord geloof heeft geslagen en boete heeft gedaan. Wat kon Jona hiertegen zeggen? Hij moest verstommen als door zijn eigen oordeel overwonnen. 1)

1) Het einde van het zevende jaar is ene zeer algemene grens van leeftijd, die wij ook wel met zekerheid bij de Hebreëen kunnen veronderstellen om het zevental. 120. 000 kinderen tot het einde van 't zevende jaar zouden ene bevolking van 600. 000 mensen voor Ninevé geven, daar het getal kinderen van dien leeftijd 1/5 der gehele bevolking bedraagt, en er gene reden is voor het Oosten ene werkelijk andere verhouding aan te nemen. Deze bevolking komt geheel overeen met de grootte der stad. Want Ninevé in den wijderen omgang heeft ongeveer 400 engelse of 17 Pruisische vierkante mijlen als vlakke inhoud. Zo kwamen ongeveer 40. 000 mensen op de vierkante mijl.

Dit hoofdstuk en deze gehele historie van Jona heeft ten doel, te leren, dat God een God is, niet alleen van de Joden of van een enkel volk, maar ook van de heidenen en van alle mensen, die zich tot Hem bekeren, en wien de misdaad leed doet, en zich verbeteren, en dat Hij niet

wil, dat iemand verloren ga; maar dat de zondaar zich bekere en leve, zoals Petrus zegt: "nu verneem ik in waarheid, dat God geen aannemer des persoons is, maar in allen volke, die Hem vreest en gerechtigheid werkt, Hem aangenaam is. " .

Waar God, de Heere, Zijn doen en laten met Ninevé tegenover Jona rechtvaardigt, daar geeft Hij tevens in en met deze woorden een aanmoediging aan berouw hebbende zondaars om van Hem te verwachten alle heil en zaligheid. God is een heilig en rechtvaardig, maar ook een barmhartig en genadig God, die de zonde haat, maar den berouw hebbenden zondaar genadig wil zijn.

Ook Jona zal dit later hebben ingezien, en, genezen van zijne ongestalte, Gods weg met Ninevé hebben goedgekeurd.

SLOTWOORD OP HET BOEK JONA.

Niet ene allegorie, maar zuiver historie wordt ons in dit Boek der H. Schrift meegedeeld.

Wat Jona doorleefd heeft, wat hij geprofeteerd heeft, is gestaafd door de uitspraak van Hem, in Wiens mond geen bedrog is gevonden.

Zelf heeft de Profeet dan ook, kort na zijne zending, na zijn terugkomst in zijn vaderland, opgeschreven, wat met hem geschied was, wat hij geprofeteerd had in den Naam des Heeren.

En al was dit alles tot diepe beschaming van hem zelve, vanwege de ongestalten, waarin hij verkeerd had, zijne mededeling er van is voor ons bewijs, dat hij zelf zijn vlucht en toorn verfoeid heeft en Gods weg met Ninevé goedgekeurd.

Levende in den tijd tussen 824 en 783 v. Chr. dus 70 jaar na Obadja, had hij de roeping om door zijn persoon en zending op den voorgrond te stellen, dat de Heere ook den heidenen barmhartigheid betonen wil, wanneer deze met berouw en boete tot Hem zich wenden.

Waar in die dagen Assur opkomt als wereldmacht, moet Jona zich tot dit volk wenden, opdat het zich zou bekeren tot den levenden God, en als eerste der tegen Gods volk strijdende wereldmacht wel weten wat het doet, als het zich tegen Gods volk keert, dat is in den grond der zaak tegen God gaan strijden.

Jona's roeping is daarom een typisch-profetische, waar hij niet alleen afmaant van de zonde, maar ook in zijn persoon als type optreedt van Hem, die den middelmuur des afscheidsels tussen Jood en Heiden zou wegnemen en beiden, naar het woord des Apostels, met God verzoenen zou.